

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra Veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Multikulturní společnost v sídlech a regionech

Předkládá: Ingrid Okenicová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jaroslava Kadeřábková CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Multikulturní společnost v sídlech a regionech“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 29. 3. 2013

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla velice poděkovat své vedoucí bakalářské práce PhDr. Jaroslavě Kadeřábkové CSc., za čas, který mi věnovala, za užitečné rady, kterými mě v průběhu práce zahrnula a velmi vstřícné chování.

Obsah

Úvod	1
1. Vymezení pojmů týkající se multikulturní společnosti	3
1.1. Multikulturalismus	3
1.2. Pluralismus	6
1.2.1. Kulturní pluralismus	8
1.3. Azylant	8
1.4. Rasa	9
1.5. Etnikum	10
2. Etnické menšiny a migranti v České republice	11
2.1. Pohled na etnickou menšinu z právního hlediska	11
2.2. Složení národnostních menšin do roku 1989	13
2.3. Bulharská menšina	15
2.4. Chorvatská menšina	16
2.5. Maďarská menšina	17
2.6. Německá menšina	18
2.7. Polská menšina	19
2.8. Romská menšina	20
2.9. Rusínská menšina	21
2.10. Řecká menšina	22
2.11. Slovenská menšina	22
2.12. Sbrská menšina	24
2.13. Ukrajinská menšina	24
3. Výhody a nevýhody multikulturalismu	26
3.1. Poznávání rozmanitosti českých kultur	26
3.2. Kriminalita, rasismus, diskriminace	27
4. Praktická část	29
4.1. Terénní výzkum	29
4.1.1. Romská menšina	29
4.1.3. Vietnamská menšina	30
4.2. Dotazníky	31
4.3. Závěr	35
4.4. Možné způsoby řešení problému multikulturní společnosti	36

5. Závěr	38
6. Resumé	39
7. Přehled pramenů	40
7.1. Tištěné zdroje	40
7.2. Internetové zdroje	41
7.3. právní předpisy	42
8. Přílohy	43

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám aktuálním tématem, kterým je multikulturní společnost. V rámci multikulturní společnosti žije v jednom státě několik etnických menšin, jejichž cílem má být spokojené a harmonické soužití. Každá z těchto etnických menšin má jinou kulturu, zvyky, tradice, jazyk a v souvislosti s ideologií multikulturalismu bychom si měli vzít z těchto jejich kultur jen jejich pozitiva a žít vzájemně v této dokonalé symbióze. Jenomže je to vždy tak bezproblémové, jak se píše a říká, že by být mělo?

Pokusím se ve své práci poukázat na výhody a nevýhody plynoucí z multikulturní společnosti. Jako cíl jsem si vytyčila zamyšlení se nad případným řešením problémů vzniklých v této multikulturní společnosti.

Nejdříve bych však ráda vymezila pár pojmů, které se bezprostředně týkají multikulturní společnosti. Mezi tyto pojmy řadím především multikulturalismus, z něhož má práce vycházet. Je to pojem, který budu své práci nejvíce používat k tomu, abychom vymezila podstatu soužití národnostních menšin. Multikulturalismus je tedy politický či kulturní směr, který byl poprvé zaznamenán ve Švýcarsku v roce 1957 a jehož hlavním cílem je podpora soužití několika kultur či ras v jednom státě. S tím, že se tyto kultury vzájemně poznávají, až nakonec dojde k integračnímu splynutí těchto kultur.¹ Mezi další stěžejní pojmy mé práce řadím pluralismus, se kterým souvisí kulturní pluralismus, dále pojem azylant, rasa a etnikum.

Svou práci člením do čtyř hlavních kapitol. První kapitolou je výše zmíněné vymezení pojmů souvisejících s multikulturní společností. Po tomto vymezení pojmů se zabývám výhodami a nevýhodami multikulturní společnosti.

Následně vymezím etnické menšiny žijící na území České republiky. „Tradičně a dlouhodobě žijících“ etnických menšin je v České republice dvanáct. U každé etnické menšiny se krátce zaměřím na její historické souvislosti v rámci České republiky a také se zaměřím na organizace, které má v České republice každá etnická menšina a to z důvodu zachování kultury, tradic, rasy, jazyka každé etnické kultury. Jsem toho názoru, že každá etnická menšina má svou osobitou kulturu, která má pevné historické základy a která je vyvíjena po mnoho staletí a formulovaná z generace na generaci.

A jako poslední část své bakalářské uvádím praktickou část, kterou provádím ve svém rodném městě Havířově. Tato praktická část je dělena na dvě části a to za prvé na část

¹ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, s.r.o., 2005, s. 39-43. ISBN 80-7363-022-2.

etnických menšin, kterých se ptám na život v České republice a za druhé na část občanů České republiky, pro které mám vytvořené dotazníky. Tyto dotazníky vyhodnocuji, vyvozují z nich závěr plynoucí pro společné soužití etnických menšin v České republice a uvádím možné řešení problémů vzniklých v rámci existence multikulturalismu.

Toto dnes velmi diskutované téma jsem si vybrala z důvodu mého velkého zájmu o soužití etnických menšin a občanů České republiky a také proto, že mi je toto téma blízké, jelikož má matka je Slovenka a také celá její rodina.

1. Vymezení pojmů týkajících se multikulturní společnosti

V této kapitole bych ráda definovala některé z pojmů, které jsou stěžejní pro mou práci a které budu nadále ve své práci využívat. Mezi tyto pojmy patří multikulturalismus, pluralismus, kulturní pluralismus, azylant, rasa a etnikum. Myslím si, že každý z nás se dennodenně setkává s těmito výrazy ať už v novinách, časopisech či televizi. Co přesně ale tyto pojmy znamenají, tím se málokdo zabývá, neboť se všeobecně má za to, že jim všichni tak nějak rozumíme. A z tohoto důvodu, že všeobecné povědomí ve společnosti o významu těchto pojmů je na nízké úrovni, tak se tyto pojmy budu snažit v této kapitole objasnit. Jistě existuje mnoho dalších termínů, které s tématem souvisí, ale z povahy mé práce pokládám výše zmíněné za klíčové. Následně v souvislosti s dalšími kapitolami budou vysvětleny pojmy související.

Pojmu multikulturalismus bych chtěla věnovat nejvíce pozornosti, jelikož je pilířem mé práce a poté ve stručnosti prohloubím pojmy ostatní.

1.1. Multikulturalismus

Pojem multikulturalismu považuji za jeden z nejdůležitějších z mé práce, a proto se jím budu zabývat podrobněji než těmi ostatními.

Tento termín byl v Evropě poprvé zaznamenán ve Švýcarsku v roce 1957, kde hlavní myšlenkou bylo fungování tohoto národa i přesto, že bude tvořen z několika kultur a ras.² Avšak v Evropě se tento termín poprvé vyskytl v 70. letech 20. století. V této době docházelo zejména k migraci menšin hledající lepší podmínky pro zaměstnání, neboť ty, které jim byly nabízeny v rodné zemi, byly nedostačující.

Multikulturalismus je termín, který je v dnešní době velmi diskutovaný. Od dob vzniku, který se datuje od začátku 19. století, si tento směr našel jak řadu svých příznivců, tak odpůrců. Existuje mnoha lidí, kteří věří, že multikulturalismus je způsob, který vede ke spokojenému soužití a poznávání mnoha národnostních, etnických menšin a skupin. Naopak jsou zde také lidé, kteří tvrdí, že právě multikulturalismus je příčina vzniku problémů a nepokojů ve státech. Mezi ty druhé jmenované patří například německá kancléřka Angela Merkelová³, která tvrdí:

² PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 175. ISBN 978-80-247-3960--1.

³ Narodena roku 1954 v Německu. Zastává funkci kancléřky Spolkové republiky Německé. V této zemi jako první žena na tomto úřadě.

„ *Multikulturalismus absolutně selhal*“⁴

Německá kancléřka tento názor zastává z důvodu, že není možné žít v multikulturní společnosti, aniž by se přistěhovalci nenaučili jazyk majoritní společnosti.⁵ V tomto případě se hovoří o Německu, kdy přistěhovalci nebyli ochotni se naučit německý jazyk. Naučení se jazyka majoritní společnosti je dle mého názoru nejdůležitějším a prvním předpokladem ke správnému fungování multikulturalismu. Stejného názoru jako Angela Merkelová je například také bývalý francouzský prezident Nicolas Sarkozy. Z mého pohledu na věc je toto však přirozené, neboť vždy při vytváření něčeho nového je na začátku nějaký určitý ideál a pak přichází realita, která tento ideál mění a formuje.

Poté co jsem přečetla mnoho různých knih s problematikou multikulturalismu, dospěla jsem k názoru, že autor od autora se na tento termín dívá opravdu jinak. Ráda bych zde uvedla několik autorů, kteří se svými názory značně liší v chápání multikulturalismu. Mezi tyto autory patří například Giovanni Sartori⁶ a jeho publikace *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Sartori tvrdí, že pojem multikulturalismus se vyznačuje tím, že shledává pouze existenci rozmanitosti kultur. A to v tom smyslu, že je multikulturalismus brán pouze jenom jako jedna z mnoha historických sestav pluralismu a tudíž se tyto dva směry spolu nedostávají do konfliktu. Tento konflikt nastává v momentě, kdy se multikulturalismus začne udávat jako hodnota.⁷ Tento autor se mimo jiné zabývá srovnáním multikulturalismu s pluralismem a také samotným popisem pluralismu, což uplatním v dalších částech mé práce.

Dalším autorem, který se zabývá touto tématikou, je například Pavel Barša⁸ se svým dílem *Politická teorie multikulturalismu*. Dle Baršy:

⁴ KLEKNER, Radim. Selhání, řekla Merkelová. A začala debata o imigrantech. In: [online]. 2010 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=680337>

⁵ KLEKNER, Radim. Selhání, řekla Merkelová. A začala debata o imigrantech. In: [online]. 2010 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=680337>

⁶ Je to nejznámější italský politolog, který se narodil roku 1824 ve Francii.

⁷ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, s.r.o., 2005, s. 75. ISBN 80-7363-022-2.

⁸ Je český politolog narozen roku 1960. Od roku 2006 je profesorem Ústavu politologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a od roku 2002 zastává funkci výzkumného pracovníka Ústavu mezinárodních vztahů v Praze.

„Můžeme multikulturalismus ve smyslu veřejného a politického zohledňování kulturních skupin pochopit jako výzvu ortodoxnímu pojetí liberálně-demokratického státu. Vedle tohoto širokého významu budeme ovšem toto slovo používat v užším a obvyklejším významu pro označení pluralistické kulturní a vzdělávací politiky.“⁹

Barša tedy vyzývá ke striktně liberálně¹⁰-demokratickým snahám, tzn. multikulturalismu, z čehož vyplývá uznání více kultur a jejich prolínání. Multikulturalismus je nutně založen na pluralismu, který uznává více názorů, více odlišných menšin, kultur, ras.

Barša zde také podotýká, že:

„politická mobilizace kulturních skupin naráží na monokulturní povahu národních států. Reakce na toto napětí se liší podle různých forem, jaké na sebe historicky brala dominance hegemonické kultury.“¹¹

Jinými slovy „sílu“ těch jednotlivých moderních států určuje míra dominance kultury v těchto státech, do kterých se přistěhovalci stěhují. Toto je také mimo jiné jeden z hlavních důvodů vzniku multikulturalismu, jak jsem již uvedla výše.

Avšak mezi jednoho z nejvýznamnějších autorů zabývajících se multikulturalismem patří Charles Taylor¹² se svou publikací *Multikulturalismus*. Taylorova teorie multikulturalismu je opřena o politiku uznání, kterou ve své knize popisuje takto:

„Výchozí teze zní, že naše identita je z části charakterizována uznáním či neuznáním, často také zneuznáními strany druhých, takže člověk nebo skupina lidí mohou utrpět skutečnou újmu, skutečnou deformaci, jestliže jejich okolí či společnost zrcadlí omezující, ponižující nebo znevažující obraz jich samých. Neuznání či zneuznání může způsobit ublížení, může být formou útlaku, může druhého uzavřít do falešného, narušeného a redukováného způsobu existence.“¹³

⁹ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studie demokracie a kultury, 1999, s. 14. ISBN 80-85959-47-X.

¹⁰ Základem liberalismu je svoboda. Jelikož jsou si lidé rovni, tak mohou mít různé, odlišné názory, ale potřebují k tomu svobodu.

¹¹ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studie demokracie a kultury, 1999, s. 10. ISBN 80-85959-47-X.

¹² Je významný severoamerický myslitel, narozen roku 1931 v Montrealu. Jeho názory a myšlenky o multikulturalismu vychází z jeho životních zkušeností.

¹³ TAYLOR, Charles. *Multikulturalismus: Zkoumání politiky uznání*. 1. vyd. Praha: Filosofického ústavu AV ČR, 2001, s. 41. ISBN 80.7007-161-3.

Podle Taylora je důležité, aby lidé tolerovali odlišnosti, které mezi nimi jsou. Nejde však jen o toleranci, nýbrž o to, aby lidé tyto odlišnosti uznali jako hodnotu a měli k nim úctu, nesnižovali je. Chování etnicky odlišných lidí se formuje podle chování ostatních k nim.¹⁴ Dále zde také Taylor upozorňuje na to, že každá kultura je individuální a musíme ji akceptovat takovou jaká je. Na kulturu má každý z nás nárok, je to přirozené právo, podobné občanskému právu. Z těchto myšlenek vyplývá, že dle Taylora multikulturalismus znamená akceptování každé kultury bez ohledu na subjektivní vnímání její hodnoty a že každá kultura by měla mít stejné možnosti být prosazována ve společenském i politickém životě.

A v neposlední řadě můžeme nalézt také charakteristiku multikulturalismu v *Andragogickém slovníku*. Je zde charakterizován jako „*ideologie o rovnocennosti lidských kultur, rasových a etnických společenství*“.¹⁵

Každý politický či kulturní směr má své určité výhody či nevýhody a multikulturalismus toho není výjimkou. Mezi nevýhody bychom mohli určitě zařadit vznik problému, které ať už přímo či nepřímo se směrem souvisí. Dle Baršy bychom mohli multikulturalismus v širším slova smyslu spojit se vznikem problémů jak „*empirických a praktických, tak filozofických a normativních*“.¹⁶ Avšak k této problematice se vrátím v následujících kapitolách.

Stručně a laicky řečeno multikulturalismus se vyznačuje jako kulturní ideologie, čili myšlenkový a politický směr, který tvrdí, že lze žít v jednom národě složeném z několika kultur a ras, kdy tyto kultury se budou vzájemně poznávat a nakonec dojde k civilizační integraci. Z této teze nám vyplývá, že na druhém pólu naproti multikulturalismu je termín asimilacionismus, což je dlouhodobý proces během kterého dochází ke splynutí majoritní společnosti s minoritní společností s tím, že minoritní společnosti přijímá kulturu majoritní společnosti a její vlastní kultura přitom úplně vymizí.

1.2. Pluralismus

Pluralismus je také široký termín, podobně jako multikulturalismu. Opírá se o něho mnoho politiků, sociologů a filosofů. Můžeme nalézt tento termín v mnoha podobách a

¹⁴ TAYLOR, Charles. *Multikulturalismus: Zkoumání politiky uznání*. 1. vyd. Praha: Filosofického ústavu AV ČR, 2001, s. 51. ISBN 80.7007-161-3.

¹⁵ PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 175. ISBN 978-80-247-3960-1.

¹⁶ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studie demokracie a kultury, 1999, s. 15. ISBN 80-85959-47-X.

srovnáních s různými dalšími směry. Já bych zde však ráda uvedla pojetí pluralismu dle Sartoriho.

Sartori nahlíží na pluralismus z několika různých pohledů.¹⁷ Není však mým cílem dokládat všechny, které jeho publikace¹⁸ obsahuje, nýbrž jen vystihnout podstatu tohoto pojmu.

Pluralismus je jeden z nejdůležitějších prvků konstatující demokracii, dalo by se říci, že je jejím hnacím motorem. Tento termín je odvozen z latinského slova *pluralis*, což znamená mnohé.

Sartori pojímá pluralismus jako velice složitou koncepci na vysvětlení, jelikož není snadno uchopitelný. Na druhou stranu Sartori tvrdí, že tento pojem ztratil víceméně svou hodnotu a to z toho důvodu, že lidé pluralismus aplikují téměř na vše, a proto se ze slova pluralismus stalo slovo téměř zevšednělé a nadužívané. A jelikož pluralismus není termín nahraditelný, tak je nutná jeho obnova.¹⁹ Začátky pluralismu spadají do 17. století, kdy dochází k pronikání tohoto směru do podvědomí vlivem náboženských válek.

Pluralismus dle Sartoriho:

„předpokládá tolerantní postoj a ze strukturálního hlediska pak dobrovolná, nevnucená sdružení, možnost vstupu do několika sdružení zároveň a protínající se či napříč jdoucí dělicí linie.“²⁰

V tomto případě Sartori vystihuje základ pluralismu, který spočívá v existenci tolerance²¹. Jedná se o dva pojmy, které na první pohled spolu tak zdaleka nesouvisí, ale vnitřně propojené jsou. V podstatě se jedná o to, že tolerance respektuje veškeré různé hodnoty, kdežto pluralismus prosazuje pouze tu svou vlastní hodnotu.²²

¹⁷ Např. Sartoriho pojetí pluralismu a komunity

¹⁸ Jedná se o publikaci *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*.

¹⁹ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005, s. 15. ISBN 80-7363-022-2.

²⁰ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005, s. 33. ISBN 80-7363-022-2.

²¹ V případě, že toleranci není, tak se jedná o netolerantní pluralismus, který je pluralismem falešným. Srov. ERIKSEN, Thomas Hylland. *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha: TRITON, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2.

²² Tamtéž, s. 15

1.2.1. Kulturní pluralismus

Jedná se o směr, který v sobě zahrnuje mnoho, několik kultur a zkoumá soužití těchto kultur.²³ Toto soužití bývá mnohdy problematické, jelikož každý stát, ve kterém se vyskytuje mnoho kultur, je tvořen ze dvou společností. První z nich je společnost majoritní, což jsou lidé, kteří žijí v daném státě od narození a druhou je společnost minoritní, kterou tvoří právě přistěhovalecké menšiny. Kulturní pluralismus předpokládá soužití těchto dvou společností, což je složité vzhledem k náboženské, kulturní, etické, rasové různorodosti.

Tento směr vznikl na základě podnětu několika filosofických pragmatiků.²⁴ Tento podnět vycházel z toho, že tito pragmatičtí byli proti rasismu, kolonizaci subsaharské Afriky. Byli zastánci názoru, že zanikající kultury se můžou přistěhovat do jakéhokoliv státu a stát se jeho součástí a zanechat si přitom své hodnoty, zvyky a znaky kultury. Tyto myšlenky vedly k tomu, že měly být zohledňovány požadavky těch kultur v pozadí²⁵ a také tyto myšlenky podnítily vznik multikulturalismu.

V dnešní době existuje mnoho společností, které jsou označovány jako pluralitní. To znamená, že se ty společnosti skládají z několika velkých etnických skupin, které tvoří jeden politický a ekonomický celek, ale přitom jsou tyto skupiny odděleny. Tento princip můžeme vidět nejen ve vyspělých průmyslových zemích, ale také v postkoloniálních státech — což jsou státy, které vznikly umělým vytvořením hranic a došlo tak ke sjednocení těch kultur, které na tom místě žily už řadu let.²⁶

1.3. Azylant

S tímto pojmem se můžeme setkat v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu.²⁷ Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2000. Je členěn do dvanácti hlav a 97 paragrafů. Tento zákon řeší podmínky vstupu a pobytu cizince; dále řízení o udělení mezinárodní ochrany formou azylu; práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany; působnost Ministerstva vnitra; státní integrační program a azylová zařízení.²⁸

²³ Pro pedagogy: Integrace a asimilace. *CzechKid* [online]. 2007 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.czechkid.cz/si1400.html>

²⁴ John Dewey, Alain Lock, W. E. B. Du Bois.

²⁵ JAROSLAV, Fiala. Evropské město: Multikulturalismus. In: [online]. [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=352

²⁶ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1999, s. 228-229. ISBN 80-7203-124-4.

²⁷ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

²⁸ Srov. § 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Definici tohoto pojmu lze nalézt v § 2, odst. 6. Azylantem je tedy každý člověk, který přišel do České republiky ze zahraničí proto, aby mu byl zde, podle zákona uvedeného již výše, udělen azyl po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Každý cizinec může dostat v České republice v několika případech. Mezi tyto případy patří to, že bude u cizince zjištěno, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod anebo kvůli tomu, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro to, že zastává určité politické názory ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.²⁹

Azylant může požádat o udělení azylu v České republice také z důvodu sloučení rodiny. Je však potřeba, aby bylo prokázáno trvání manželství ještě před tím, než azylant požádá o udělení azylu. V případě, že nebude prokázán žádný z výše zmíněných důvodů proč udělit azyl, tak dle § 14 může být azyl udělen z humanitárního důvodu.

Na každého cizince, který žádá o udělení azylu, se vztahují určitá práva a povinnosti. Mezi tato práva, kterými disponuje, patří oprávnění azylanta požádat o udělení trvalého pobytu na území České republiky po dobu platnosti rozhodnutí. Dále mezi práva azylanta patří oprávnění k vydání cestovního dokladu, dále právo na jednorázový finanční příspěvek, který bude ve výši životního minima a jako poslední je právo na poučení v mateřském jazyce.³⁰

1.4. Rasa

Tento pojem vyvolává u mnoha odborníků rozporuplné pocity. Někdo se shoduje na tom, že existuje 4, 5, 6 kategorií dělení rasových skupin a někdo, že až 12. Jedná se o skupinu lidí, kteří žijí dlouhodobě ve stejném prostředí a na stejném území a díky vlivu tohoto prostředí mají stejné morfologické a fyziologické znaky.³¹ Nemůžeme však přesně rozdělit lidské rasy do několika skupin, protože změny mezi populacemi jsou tak plynulé a nelze proto je přesně rozlišit a dát do kategorií. Nejčastější dělení je však na europoidní, mongoloidní, negroidní, australoidní.

²⁹ Srov. § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

³⁰ K právům a povinnostem azylanta více v § 50 - 53 zákona č. 325/1999 SB., o azylu.

³¹ PAVLÍKOVÁ, Jana. *Lidské rasy*. Brno, 2007. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/156108/fsps_b/bakalarska_prace.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

1.5. Etnikum

Toto slovo pochází z latinského slova *ethnos*, což v překladu znamená „barbaři“, „divoši“. Tento význam tohoto slova se používal až do 19. století ve spojitosti s rasovými momenty. Poté od 20. století se do charakteristiky tohoto slova začalo vládat více kulturních znaků³² a od té doby je toto slovo používáno v souvislosti s kulturními praktikami, zvyky určité skupiny lidí, která se tímto odlišuje od ostatních.

Mohli bychom se zařadit několik „rozdílností“, které by daná skupina měla mít, aby byla považována za etnikum. Patří zde například jazyk, původ, území, historie, kultura, náboženství, vzhled, atd. Tyto etnické rozdíly se dávají většinou do spojitosti s majetkovou a mocenskou nerovností. Málokdy se setkáme s tím, že by etnické rozdíly byly neutrální.³³

Slovo etnikum můžeme použít také v souvislosti s národnostní menšinou, jejíž kultura se značně liší od kultury majoritní společnosti, ale etnikum s národem být stejné nemusí. A co se týče rasy, tak od té se etnikum liší tím, že příslušníci té určité národnostní menšiny nedisponují takovými fyzickými znaky, kterými by se nějakým výrazným způsobem lišili od příslušníků většinové společnosti.³⁴

³² Např. ve Spojených státech byli poté jako etnikum označováni Židé, Italové a Irové a to ve smyslu jak kulturních, tak biologických odlišností.

³³ GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1999, s. 228-229. ISBN 80-7203-124-4.

³⁴ JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 76. ISBN 978-80-247-3679-2.

2. Etnické menšiny a migranti v České republice

V této kapitole se budu zabývat popisem a taxativním výčtem³⁵ etnických menšin žijících na našem území. Momentálně na našem území žije 12 etnických menšin. Abychom pochopili, koho se tato kapitola bude týkat, tak bych nejdříve ráda vymezila pojem etnická menšina. [Příloha 6]

2.1. Pohled na etnickou menšinu z právního hlediska

Tento pojem není upraven v žádné právní normě (vnitrostátní ani mezinárodní), ani ústavní pořádek nestanovuje definici národnostní či etnické menšiny,³⁶ přestože v Listině základních práv a svobod³⁷ se hned několik článků zabývá právy národnostních menšin.

Týká se to hned článku 25, ve kterém se píše o tom, že občanům, kteří jsou součástí určité etnické skupiny, je zaručováno právo na vzdělání v jejich jazyce a také právo užívat svůj jazyk v úředním styku a mají také právo účasti na různých zasedáních, kde se řeší otázky související s národnostními menšinami.

Zároveň se také stanovuje ve článku 3, odst. 3, že nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod. V souvislosti s tímto článkem se zakazuje diskriminace, rasismus či jakékoliv jiné urážení národnostních menšin v zájmu ochrany jejich základních práv a svobod.

Listina základních lidských práv a svobod dále národnostním menšinám zaručuje dle článku 25 všestranný rozvoj, což se týká hlavně práva na rozvoj jejich kultury s ostatními příslušníky společnosti. Dále mají dle tohoto článku právo na rozšiřování a přijímání informací v jejich mateřském jazyce a právo sdružovat se v národnostních sdružení.

Až zákon 273/2001 Sb.,³⁸ o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů vymezuje pojem národnostní menšina a to následovně:

„Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatel a zároveň projevují vůli být

³⁵ Je to výčet, který je úplný a obsahuje veškeré prvky daného tématu. Opakem je výčet demonstrativní (příkladný).

³⁶ SCHELLE, Karel a Vlastislav MAN. *Grundzüge des tschechischen Verfassungsrechts*. Germany: GRIN Verlag, 2011, s. 142. ISBN 978-3-640-84434-0.

³⁷ Je to součást ústavního pořádku České republiky. Tato Listina určuje základní práva a svobody mezi státem a občanem. Má 44 článků členěných do šesti hlav.

³⁸ Zákon je účinný ode dne 10. 7. 2001

*považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.*³⁹

Je to tedy menšina v určitém státě, která se liší od většiny svými kulturními zvyklostmi, jazykem, náboženstvím, vzhledem, rasou. Nicméně pravdou je, že mnoho lidí nemá pro tyto menšiny pochopení a v souvislosti s tím dochází k mnoha problémům, jako např.: rasismus, diskriminace, nacionalismus, šovinismus.

Když se vrátím k tomu, jak je pojem etnická menšina zakotven v zákoně, tak v § 2, odst. 2 dále zní:

*„Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.*⁴⁰

Jak jsem již výše uvedla, tak každý občan České republiky má ve vztahu ke státu určitá svá práva a povinnosti, které musí dodržovat, kdy v případě nedodržení povinností hrozí určitá sankce. Z toho vyplývá, že národnostní menšiny musí na jednu stranu také dodržovat určité povinnosti, ale na druhou stranu disponují určitými právy. Tato práva národnostních menšin jsou zakotvena v zákoně č. 273/2001 Sb.

Mezi tyto práva patří právo na sdružování příslušníků národnostní menšiny; právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostní menšiny; právo na užívání jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny; právo na vícejazyčné názvy a označení; právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním jazyku a před soudy; právo na užívání jazyka národnostní menšiny ve věcech volebních; právo na vzdělání v jazyce národnostní menšiny; právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin; právo na rozšíření a přijímání informací v jazyce národnostní menšiny.⁴¹

Otázkami týkajícími se národnostních menšin a jejich příslušníků se zabývá Rada vlády pro národnostní menšiny. Jedná se o poradní a iniciativní orgán vlády, který byl zřízen na základě § 6 zákona č. 273/2001 Sb. Vláda na návrh předsedy vlády jmenuje člena vlády,

³⁹ § 2, odst.1 zákona 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

⁴⁰ Viz. § 2, odst. 2, zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

⁴¹ Tato práva zakotvena v § 5, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, § 12, § 13 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

který stojí v čele této Rady. Tato Rada se skládá z 30 členů a dvou místopředsedů (jeden figuruje za veřejnou správu a druhý za národnostní menšiny). Od roku 2011 až dodnes je předsedou Rady ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg.⁴²

Vedle tohoto právního vymezení pojmu etnická menšina existuje i kulturní vymezení.⁴³ V rámci tohoto kulturního vymezení je etnická menšina brána jako skupina lidí odlišující se významnými etnickými znaky od majoritní společnosti. Mezi tyto etnické znaky patří zvláště jazyk, kulturní tradice, mentalita. Tato menšina neboli minoritní společnost nepřijímá znaky majoritní společnosti.

Pokud chce v České republice žít nějaký cizinec, tak by měl dle mého názoru požádat o přidělení státního občanství. Státní občanství je totiž základním určujícím faktorem. Pokud má člověk státní občanství, tak je uzavřen určitý vztah mezi ním a Českou republikou, vztah, ze kterého vyplývají určitá práva a povinnosti. A je třeba si uvědomit, že člověk, který má státní občanství, tak se stává občanem České republiky a nemůže být nucen opustit Českou republiku, tuto jistotu nemá žádný cizinec.⁴⁴

V současné době je uznáváno 12 národnostních menšin tradičně a dlouhodobě žijících na území České republiky. Tyto menšiny jsou uvedeny v důvodové zprávě k § 2 zákona č. 273/2001 Sb. a patří mezi ne menšina bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská.

2.2. Složení národnostních menšin do roku 1989

Československý stát vznikl 12. října 1918. Následně po vyhlášení existence samostatného Československého docházelo k několika setkání Národního výboru a jím vydaných různých zákonů. Nejdůležitější setkání Národního výboru se konalo dne 18. listopadu 1918, kdy byla vydána prozatímní ústava,⁴⁵ ve které bylo ukotveno, že Národní výbor je změněn na Národní shromáždění o počtu 256 lidí. Od té doby se vždy hovořilo o tzv. Revolučním Národním shromáždění.

Problém s tímto Revolučním Národním shromážděním měli zástupci národnostních menšin, kteří zde ani nefigurovali, spíše figurovat nechtěli a to z důvodu, že byli proti tomu,

⁴² Rada pro národnostní menšiny. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/historie-a-soucasnost-rady-15074/>

⁴³ Menšiny - základní informace 200. In: *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2008 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/mensiny-zakladni-informace>

⁴⁴ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2001, s. 31. ISBN 80-7178-648-9.

⁴⁵ Jednalo se o zákon č. 37/1918 Sb.

aby bylo samostatné Československo. Důvodem proč byli proti vzniku samostatného Československa, byl strach z možných obstrukcí a také z toho, že by jako menšina neobsadili potřebný počet k přijetí ústavních zákonů. Se vznikem Československa nedošlo k žádné změně práv národnostních menšin, ta se nadále řídila zákonem č. 142/1867 Sb.⁴⁶

Jak se později ukázalo, absence zástupců národnostních menšin v politice nebyla jediným důvodem pro obavu, avšak stále jedním z hlavních. Společnost tvořena československými občany považovala Československo jako něco „svoje“ a tudíž nechtěla, aby ostatní menšiny na nich nějakým způsobem parazitovali. To vedlo k tomu, že se tyto menšiny dostávaly do pozice utlačovaných a „nechtěných“. Československý národ byl ochoten poskytnout menšinám tolik a do takové míry, aby oni sami nepocítili nějaký úbytek či nátlak.

Co se týče procentuálního zastoupení národnostních menšin v nově vzniklém Československu, tak to bylo zjištěno na základě sčítání lidu roku 1921. Toto první Československé sčítání lidu bylo provedeno podle zákona č. 256/1920 Sb. Tato republika byla heterogenní zvláště díky německé menšině, která tvořila zhruba 23 % obyvatel státu. Jednalo se zvláště o sudetské Němce, kteří žili převážně na území Moravy a Slezska a v Čechách. Nejvíce bylo samozřejmě Čechoslováků, kteří zastávali 66,24 % obyvatel ve státě. Celkem bylo na území Československa 13 410 750 obyvatel.

V tomto období nebylo v žádném zákoně ukotveno co to vlastně „národnostní menšina“ znamená a kdo všechno pod tuto menšinu spadá. Zřejmě v tom byly právní důvody, jelikož by bylo hodně zdlouhavé a sporné řešit kdo by měl být přesně považován za národnostní menšinu.⁴⁷ Mělo se za to, že jsou si všichni rovni a to bez ohledu na rasu a původ. Jediným takovým ukazatelem byl jazyk. Menšiny se dělily podle mateřského jazyka, lépe řečeno, podle jazyka, který se člověk učil od dětství.⁴⁸

Poté co zanikla tzv. druhá republika a došlo ke vzniku Protektorátů Čechy a Morava, tak zanikla i demokratická stránka státu a veškerou moc přebrali Němci. Velký problém měli v této době lidé německé a maďarské národnosti. V případě, že neprokázali, že žijí v České republice kvůli zachování věrnosti státu, tak přišli o své Československé státní občanství a byli označeni za cizince. V tomto období disponovali aktivním či pasivním volebním právem

⁴⁶ V tomto zákoně se právy národnostních menšin zabýval článek 19.

⁴⁷ Typickým příkladem této sporné otázky byli Židé, u kterých se shluovalo, zda mají či nemají být považováni za národnostní menšinu.

⁴⁸ GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 54. ISBN 80-86-103-23-4.

pouze občané, kteří měli státní občanství české, slovenské či slovanské. Poté v roce 1943 jim bylo opět přiznáno. V roce 1969 se unitární československý stát přeměnil na stát federativní, jehož základním kamene byl „dobrovolný svazek dvou rovnoprávných bratrských národů, Čechů a Slováků.“⁴⁹

2.3. Bulharská menšina

Tato menšina se nachází na celém území České republiky, zejména však v Praze, Středočeském kraji, Brně a Ostravě. Momentálně k 30. červnu 2012 se přihlásilo 7 813 Bulharů žijících v České republice.

Bulharská menšina se v Čechách objevuje už po několik desetiletí. Například v roce 1862 byl vytvořen tajný spolek Pobratim v Praze. Tento spolek byl založen českými a bulharskými studenty, kteří se chtěli vzájemně sblížit a poznávat. První oficiální spolek Bulharů a Čechů byl založen roku 1880 s názvem Bulharská sedjanka.⁵⁰ Bulharská menšina může navštěvovat v Praze bulharskou školu, která je založena od roku 1948. V dnešní době je nejznámější bulharskou organizací *Bulharská kulturně osvětová organizace*, která má sídla v různých částech České republiky a to například v Plzni, Olomouci, Ostravě, atd. Je to organizace, která slouží k pořádání různých akcí, při kterých se mohou Bulhaři scházet, dále také tato organizace vydává časopisy v jazyce Bulharů. A co se týče zastoupení v Radě, tak zde figuruje tato menšina ve spolupráci s orgány samosprávy a dotační politiky.⁵¹

Bulharsko se jeví jako velmi chudá země, což také ovlivňuje Čechy v názoru na Bulhary. Mnoho Čechů má na Bulhary názor jako na chudou menšinu a mnohdy jimi i opovrhují. Což paradoxně ze strany Bulharů je naopak, ti vnímají Čechy jako velmi vzdělané a pracovité lidi. Další takovou nálepkou, kterou Bulhaři mají je velmi nízká úroveň vzdělání. Nejčastěji je ukončené základní vzdělání a poté nějaké odborné učiliště. Vzdělání není totiž základním principem v životě Bulharů, což se odráží také na pracovních pozicích, které zastávají v České republice, jedná se nejčastěji například o dělnické práce. Mezi jejich životní hodnoty patří kultura, zachování tradic, setkávání se s přáteli v rámci kulturních a společenských akcí.

⁴⁹ GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 54-58. ISBN 80-86-103-23-4.

⁵⁰ Bulharská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=16103>

⁵¹ Bulharsko. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2009 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bulharsko/index.html

V souvislosti s tím, jak je na tuto menšinu pohlíženo, tak jedním z důvodů jejich migrace je hlavně to, že chtějí mít lepší základ pro následnou práci. Jak jsem již výše zmínila, jelikož se jedná o chudou zemi, tak tam lze jen stěží nalézt ucházející pevný bod, ze kterého by se dalo v budoucnu vycházet, a proto migrují k nám, kde chtějí také získat zkušenosti od jiných Bulharů zde žijících.

Jazykem této menšiny je bulharština a i přesto, že je to také slovanský jazyk, tak je to jazyk velmi specifický a osobitý.

2.4. Chorvatská menšina

Tato menšina patří k těm, které nejsou zase tak moc rozšířené v České republice. K 31. červnu roku 2012 se přihlásilo zhruba 2 500 lidí patřící k této menšině. Největší zastoupení Chorvatů je v Brně a v Moravskoslezském kraji v Ostravě. Jejich jazykem je chorvatština⁵² a národní měnou kuna.

Začátky migrace Chorvatů do České republiky se datují na začátek 16. století. Odchod této menšiny z vlastní země byl zapříčiněn obavou osídlení Turky. V Brně od roku 1991 je také vlastní kulturní vyžití Chorvatů a to na základě organizace *Sdružení občanů Chorvatské národnosti v České republice*. Na rozdíl od Bulharů tato organizace nevydává žádné tiskoviny v rodném jazyce Chorvatů. Co se týče zástupců v Radě, tak to měla Chorvatská menšina až do roku 2005 jednoho. Od té doby byl pak stále zván tento zástupce na jednání Rady jako její stálý zástupce.⁵³ Chorvatská menšina je jedna z menšin, o které se velmi málo dozvídáme z médií. Mohli bychom říci, že se nejedná o problémovou společnost žijící v České republice. Dle mého názoru však Chorvati nemají stejný názor na občany České republiky, myslím si, že nepatříme do skupiny oblíbených národů této menšiny.

Myslím si, že Chorvatsko zná skoro každý Čech, jelikož se jedná o destinaci velmi oblíbenou destinaci naší společnosti. Jedním z důvodů tak velké návštěvnosti této země je dostupnost autem a také příznivé ceny.

⁵² Tato menšina hovoří tzv. čakavským nářečím.

⁵³ Národnostní menšiny. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/chorvatska-narodnostni-mensina-16110/>

2.5. Maďarská menšina

Jedná se o menšinu nám velmi blízkou, začátky kontaktu spadají už do 10. století. V tomto období se hovořilo tehdy o Uhrách a o Moravě. V dnešní době se pohybuje na našem území kolem 840 Maďarů, zejména však na Moravskoslezském a Středočeském kraji.

Jedná se původem o kočovný národ, který do našeho státu přišel později než na území Slovenské republiky. Maďarská menšina docházela na naše území zejména ze Zakarpatské Ukrajiny, avšak momentálně zaznamenáváme největší příval Maďarů ze Slovenska. V roce 1945 tato menšina přišla o československé státní občanství.⁵⁴ Migrace do České republiky probíhá od 60. let zejména kvůli lepším pracovním podmínkám. Jelikož se jedná o zemi z Východního bloku, tak je poznamenán vztah Čechů k Maďarům. Všeobecně v České republice nejsou vítány menšiny z těchto částí, a proto se Češi staví i k Maďarům relativně negativně.⁵⁵ Myslím si, že nejsou nějaké závažné konflikty mezi těmito dvěma společnostmi.

Jako nevýhodu v České republice by tato menšina mohla považovat nemožnost vzdělávat se ve svém jazyce. Jak jsem již výše zmínila, tak mnoho Maďarů pochází ze Slovenské republiky, tudíž má vzdělání ještě z dob Československa, kde výuka v rodném jazyce probíhala. Avšak například v Praze je možnost výuky maďarského jazyka v různých kurzech. Například v Brně je však založena *Brněnská organizace Svazu Maďarů*. Cílem této organizace je zejména zachování kulturních tradic, jazyku, zvyků, také však ukázka této kultury veřejnosti. Od roku 2003 je tato organizace samostatnou organizační jednotkou s právní subjektivitou. Tento svaz vydává různé maďarské časopisy a tiskoviny, například časopis *Prágai Tukor*.⁵⁶ Nejedná se však o jedinou organizaci vytvořenou Maďary na našem území, jedná se například o spolek v Praze s názvem *Studentský kroužek Endre Adyho* sloužící zejména pro lepší adaptaci dětí a mládeže v České republice. V Brně existuje také něco podobného - *Studentský kroužek Ference Kazinczyho*.⁵⁷

⁵⁴ Toto československé občanství bylo sebráno v roce 1945 v případě, že Maďarská menšina neprokázali věrnost státu (viz. kapitola 2.2.)

⁵⁵ ŽIŽKA, Pavel. Maďarská menšina v ČR. In: *Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2008 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://dum.rvp.cz/materialy/madarska-mensina-v-cr.html>

⁵⁶ V překladu Pražské zrcadlo. Svaz Maďarů - Brno. In: *Maďarské a kulturní informační centrum Brno* [online]. 2009 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.mkic.cz/cs/svaz-madaru/historie-a-soucasnost.html>

⁵⁷ GÁL, Evžen. Maďaři v Česku. In: *Polsko - Maďarsko* [online]. 2006 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.souvislosti.cz/398gal.html>

2.6. Německá menšina

Tato menšina má v České republice své jisté zastoupení a pevné historické základy, které spadají až do 7. století. Není však mým cílem vypisovat všechny historické vazby, ale jen základní body. Migrace Němců do České republiky probíhala ve třech velkých vlnách. První z těchto vln byla kolonizační ve 12. a 13. století, byla vyvolána panovníky z rodu Přemyslovců. V tomto století byli Němci povoláni také z důvodu osídlení oblastí, které byly prorostlé lesy a také kvůli tomu, aby se na našem území uchytila nová neznámá řemesla, což mělo také pomoci ekonomické rozvoji republiky. Druhá vlna probíhala v 16. století v souvislosti s náboženskou reformací. A třetí vlna Němců přišla v 17. století po bělohorské katastrofě. Největší počet Němců však byl zaznamenán při vzniku Československé republiky, kdy statistické údaje ukazují na více než 3,5 milionů Němců zde žijících. To se jevilo jako problém, a proto následně roku 1945 muselo dojít k vyřešení této situace. Výsledkem bylo to, že na našem území zůstalo kolem 300 tisíc Němců, kteří však měli značně omezená práva, byl jim zabaven majetek a byli umístěni do různých pracovních táborů. K nápravě došlo až v roce 1952, kdy Němci dostali zpět své československé občanství, a pracovní tábory byly zrušeny. Ovšem až rok 1989 dává naprostou „volnost pohybu“ příslušníkům této menšiny a právo sdružovat se.⁵⁸

Jedná se o třetí největší etnickou menšinu v České republice. V dnešní době se na našem území nachází kolem 19 000 Němců, kteří zde mají krátkodobý či dlouhodobý pobyt. A celkově se k německé menšině ke dni 31. červnu 2012 hlásí kolem 39 000 občanů, mezi nimiž je i české obyvatelstvo. Největší zastoupení této menšiny je v Ústeckém kraji ve městě Chomutov a Most. Můžeme říci, že příslušníků německé menšiny klesá, například v roce 1991, kdy bylo sčítání lidu, se k této menšině hlásilo přes 48 000 lidí, což je zhruba o 9000 lidí více než v dnešní době. Když se podíváme na sčítání lidu do minulosti, tak například v roce 1961, za doby Československé republiky, se k této menšině hlásilo přes 140 000 obyvatel. Následně poté se kolem 50 000 příslušníků německé menšiny přestěhovalo do Rakouska.

V České republice existují dvě organizace, ve kterých se příslušníci německé menšiny scházejí. První z těchto organizací je *Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Tato organizace je členěna na 21 samostatných svazů po celé České republice. V rámci této organizace vycházejí německá periodika s názvem *Landes Zeitung* pravidelně jednou za

⁵⁸ KORBEL, Hans. Současné postavení německé národní menšiny v ČR. In: *Tolerance* [online]. 2007 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.tolerance.cz/cesky/panel2000/paper09.htm>

čtrnáct dní. Tyto noviny se týkají hlavně Němců žijících na Moravě a ve Slezsku. Druhou organizací je *Kulturní sdružení občanů ČR německé národnosti*. Tato organizace je dělena na 28 samostatných svazů. A v souvislosti s touto organizací se od roku 1986 pravidelně vydává periodikum s názvem *Prager Volkszeitung*.⁵⁹ Tyto organizace byly vytvořeny za účelem zachování tradic, kultury, jazyka a vzájemnému setkávání se příslušníku německé menšiny.

2.7. Polská menšina

V roce 2011, kdy bylo sčítání lidu, tak polskou národnost uvedlo kolem 39 000 a k polskému státnímu občanství se přihlásilo kolem 18 000 lidí. Velká část Poláků, cca 80% žije na území Těšína, určitá část žije také v Praze. Polská historie v České republice má zde také své místo a určité zastoupení.

To jaké mají Poláci postavení v České republice je velmi ovlivňováno celkovým charakterem česko-polských vztahů. Poláci považují dosud za nevyřešené zejména události z let 1918-1920, kdy se řešilo státní zapojení Těšínska po prvním světové válce, které bylo následně rozhodnuto až v roce 1920 arbitrážním výrokem konference dohodových mocností, kterému se Československo i Polsko podřídilo. Tento výsledek vnímali podstatně hůře Poláci, jelikož na území Československa podstatná část Poláků zůstala a v okolí Těšínska měli dokonce převažující povahu, avšak v celkovém počtu obyvatel v Československu tvořili pouze poměrnou část 0,8%. Dalším mezníkem, který dodnes ovlivňuje naše vztahy s Poláky, je období 1938-1939. V roce 1938 Poláci toužili po autonomii, a proto se obě polské nesocialistické strany v Československu sjednotily do Svazu Poláků a bojovali za revizi hranic na Těšínsku. Na to reagovala Československá vláda tím, že je ochotna poskytnout příslušníkům polské menšiny stejná práva a zvláštní úpravy, že je dále ochotna jednat i v dalších ústupcích, ale i přesto byli Poláci neoblomní a nedošlo k žádné dohodě, jelikož Poláci si stáli za svou autonomií. Až v říjnu 1938 Československá vláda postoupila Polsku značnou část historické území Těšínska, politické okresy Fryštát, Český Těšín a několik obcí okresu Frýdek.⁶⁰

Stálým zdrojem kritiky ze strany Poláků je úprava českých norem tak, aby upravovaly a zajišťovala práva národnostních menšin, dvojjazyčnost atd., dle Poláků jsou dosavadní příliš obecné a málo konkrétně formulovatelné. Další problém Poláci spatřují ve školství, které dle

⁵⁹ Německá menšina v ČR, vztahy k SL a SRN, lojalita k českému státu. In: *České národní listy* [online]. 2008 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/Nem_mensina1.htm

⁶⁰ GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 120-125. ISBN 80-86-103-23-4.

nich neodpovídá jejich představám. Těchto problémů je ze strany polské menšiny mnoho a není mým cílem je tu jmenovat všechny, pro tuto chvíli si vystačíme se z výše zmíněnými.⁶¹

Co se týče organizací vytvořených příslušníky polské menšiny, tak těch je v České republice mnoho. Patří mezi ně například *Polský kulturně osvětový svaz v ČR*, založen v roce 1947, jehož cílem je zachovat polskou kulturu, tradice, zvyky a jazyk. Další významnou organizací je *Kongres Poláků v ČR*, založen v roce 1991. Tento kongres má dva hlavní úkoly, prvním z nich je koordinace aktivity všech organizací polské menšiny v České republice a druhým úkolem je zastupování polské národnosti v jednáních s českou vládou.⁶² Můžeme také naladit mnoho polských rozhlasových stanic, mnoho televizních kanálů vysílajících v polštině. Také je založeno po území České republiky mnoho škol, na kterých se vyučuje polský jazyk.

Mezi jednu ze základních priorit této menšiny je zachování této kultury, jazyka, etnické identity a ze Zaolží vytvoření „kulturního most“ mezi Českou a Polskou republikou.⁶³

2.8. Romská menšina

Romové žijí na našem území dlouhou dobu po mnoho generací. I přesto, že mluví česky, tak jsou jiní než my, majoritní společnost. Oni přikládají totiž stejným slovům jiný význam a jinou hodnotu a právě proto často dochází k nedorozumění mezi Čechy a Romy⁶⁴. Jedná se o problémy, které jsou většinou pro obě společnosti nepochopitelné, a tudíž dochází k problémům, jako je osočování a urážky.⁶⁵ Je logické, že pak Češi mají potřebu se od této menšiny distancovat nebo schvalují její segregaci a dopouští se tak nepřímé či přímé diskriminace. Pak dochází často k tomu, že menšina své chování oplácí anebo si hledá k životu za hranicemi země. Na počátku každých etnických konfliktů je nedorozumění a k tomu, aby si menšiny rozuměly, je cesta trnitá a složitá. Každý Rom a každý Čech má svou kulturu, svůj žebříček hodnot. Pokud jim chceme porozumět, tak bychom se měli seznámit s jejich kořeni a jejich historií.⁶⁶

⁶¹ GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 126. ISBN 80-86-103-23-4.

⁶² KLÍPA, Ondřej. *Lidé města: Urban People*. Praha: Ermat Praha, 2005.

⁶³ Národnostní menšiny: Polská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

⁶⁴ Srov. Romové a etika multikulturní výchovy. Ústí nad Labem: HNU TÍ R, 1999, s. 71-75. ISBN 80-902-149-4-0.

⁶⁵ JAKOUBEK, Marek a Tomáš HIRT. *Romové: Kulturologické etudy*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 292-309. ISBN 80-86743-83-X.

⁶⁶ MARÁDOVÁ, Eva. *Multikulturní porozumění*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 15. ISBN 80-86991-82-2.

2.9. Rusínská menšina

Tato menšina nepatří k jedné z větších v České republice, počet příslušníků této menšiny se podle sčítání lidu z roku 2011 pohybuje kolem 1 200, ovšem skutečný počet se odhaduje okolo 10 000. Největší zastoupení této menšiny je na území České republiky na Moravě, v Čechách a v Praze.

Migrace Rusínů do Československa byl v roce 1952 zakázán, a tudíž nebyla možnost se přihlásit při sčítání lidu k této menšině, začala se zde objevovat až v roce 1991. Hlavním důvodem migrace těchto lidí byl nedostatek pracovních míst v Podkarpatské Rusi. Příslušníci této menšiny jsou hodně dávání do souvislosti s Ukrajinci, jelikož na naše území migrovali současně.

Mezi aktivity Rusínů patří zvláště zachování rusínské identity a jejich rodného jazyka, a proto byla založena organizace s názvem *Společnost přátel Podkarpatské Rusi v ČR*.⁶⁷ Jedná se o organizaci, která umožňuje Rusínům navštěvovat regiony, které jsou obývány Rusíny, dále jim umožňuje rozvíjet kulturní, vzdělávací činnosti, apod. Dále soustřeďuje dokumenty, fotografie a další věci týkající se historie Rusínů a tímto zachovává jejich kulturu. A také vydává časopis Podkarpatská Rus.

2.10. Ruská menšina

Vzhledem k velmi rozsáhlé historii, jsou Rusové považováni za velmi specifickou menšinu žijící v České republice. Občané České republiky vnímají vcelku Rusy negativně, za čímž stojí vpád spojeneckých vojsk roku 1968 a také kvůli celoplošně rozsáhlému ruské mafii.⁶⁸ Podle sčítání lidu v roce 2011 žije v České republice okolo 33 000 příslušníků ruské menšiny. Tato menšina žije v rámci České republiky na celém území, nejvíce však v Praze, Brně a celkově spíše ve větších městech.

Největší příliv Rusů byl v roce 1918, jelikož v té době panoval v Rusku bolševismus, tak Rusové migrovali do jiného státu, někteří na západ a někteří zejména na území Moravy a Slezska. Později se začala tato menšina přesunovat ještě více na západ v souvislosti s válečnými událostmi a pronásledováním nacistů. Po válce jich byla většina přinucena k návratu zpět do Sovětského svazu. Mateřský jazyk a svou kulturu si udrželi zejména

⁶⁷ NOSKOVÁ, Helena. *Klubové listy: Národnostní menšiny v Československu a rok 1989*. Praha: Klub slovenskej kultúry, 2009.

⁶⁸ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, s.r.o., 2001, s. 73-74. ISBN 80-7178-648-9.

chozením do československých škol. V souvislosti s nedostatečnou nabídkou práce na pracovním trhu v Rusku, došlo v roce 1993 k velkému přílivu Rusů do Česka za prací.⁶⁹

Tak jako každá národnostní menšina v České republice, tak i ruská menšina má zde založené své organizace, prostřednictvím kterých zachovává svou kulturu, tradice, jazyk. Jedná se například o organizaci *Ruská tradice* či *Ruský institut*, který vydává časopis *Vesti*.

2.11. Řecká menšina

Momentálně žije na území České republiky kolem 3 500 lidí hlásících k řecké menšině. Mezi tyto příslušníky řadíme občany České národnosti, které se hlásí k této menšině a samozřejmě také občany Řeckého státu, kteří jsou zde z důvodu krátkodobého či dlouhodobého pobytu. Téměř jako každá menšina, tak i tato žije zejména v Praze a pak také na Moravě.

Řekové emigrovali do České republiky zejména při občanské válce, která byla v letech 1954-1949. Na základě této občanské války bylo mnoho Řekům dovoleno emigrovat na naše území jako azylanti a také přes 3 500 sirotků bylo přijato do československých domovů. Příslušníci řecké menšiny utíkali z Řecka před vítězi občanské války. Následně v 60. letech se vrátili někteří Řekové zpět do Řecka.⁷⁰

V České republice existuje sdružení řecké menšiny s názvem *Asociace řeckých obcí v ČR* a prostřednictvím tohoto sdružení odhází k pravidelným setkáním Řeků. Jedná se o menšinu, která si velice zakládá na zachování své kultury a tradic. Je to také menšina bohatá na kulturu a prostřednictvím těchto obcí dochází k provozování různých akcí, vyučování řeckého tance, jazyka a setkávání Řeků.

2.12. Slovenská menšina

Jedná se o menšinu, která je rozptýlena po celém území České republiky, což je důsledkem bohaté minulosti, kterou s příslušníky této menšiny máme. Vzhledem k této společné historii mohli Slováci, kteří trvale žili na území České republiky požádat o české státní občanství. Jak ukazují statistické údaje z roku 2011, tak zde žije okolo 79 000 osob hlásících se k této národnosti. Největší počet příslušníků slovenské menšiny žije v Praze, Brně a v Ostravě.

⁶⁹ MARÁDOVÁ, Eva. *Multikulturní porozumění*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 9-10. ISBN 80-86991-82-2.

⁷⁰ Tamtéž, s. 10-11

Slováci migrují do České republiky zejména za lepším vzděláním a kvalitnějšími pracovními podmínkami. Po druhé světové válce zastávali Slováci profese zejména dělnické, což se dnes říct nemůže, jelikož byl zaznamenán růst v rámci slovenské menšiny v profesích, kde je potřeba kvalifikačního vzdělání. A co se týče uzavírání smíšených manželství, tak až 70% Slováků a Čechů mezi sebou uzavřou manželství.⁷¹

Dne 29. 10. 1992 byla uzavřena *Smlouva o vzájemném zaměstnávání občanů* mezi Českem a Slovenskem. Důvodem bylo to, že po rozdělení Československa v roce 1993 a vznikem České republiky a Slovenské republiky se stali Slováci národnostní menšinou a muselo se řešit jejich postavení v rámci legislativy kvůli tomu, aby nebyla pocítěna nějaká zaměstnanecká omezení. Od konce roku 1993 v České republice zaměstnanost Slovenských občanů vzrostla. Intenzita migrujících Slováků vzrostla po osvobození v roce 1945 a to v souvislosti s osídlováním a také byla potřeba pracovních sil v průmyslových oblastech pracovního trhu.⁷²

Dle mého názoru slovenská komunita není stejná jako například polská, německá či jakákoliv jiná, jelikož Slováci patřili mezi obyvatele České země. Myslím si, že jsou na velmi dobré úrovni mezilidské vztahy se Slovenskou republikou a myslím si, že to je správně, jelikož nás pojí opravdu pevné historické základy a mnoho lidí považuje Slováky téměř za „bratry“.

Příslušníky slovenské menšiny nemůžeme řadit mezi homogenní, jedná se o menšinu etnicky otevřenou, která se postupem času integruje do majoritní společnosti a následně přebírá její kulturu, jazyk a celkový způsob života. Toto se týká převážně dělníků. Slováci žijící v Praze vynikají jiným společenským začleněním, inteligencí, větším národnostním cítěním a zájmem o svůj kulturní život. Územní blízkost, vzdálenost rodné země, kompaktnost osídlení, toto jsou všechno faktory, které ovlivňují proces asimilace⁷³ Slováku v České republice.⁷⁴

⁷¹ LEONTIYEVA. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006, s. 14-17. ISBN 80-7330-098-2.

⁷² LEONTIYEVA. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006, s. 18. ISBN 80-7330-098-2.

⁷³ Tzv. proces přizpůsobení se. Srov.: TRBOLA, Robert. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II.: Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. Brno: Barrister a principal, 2011. ISBN 978-80-87474-20-4.

⁷⁴ GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 151. ISBN 80-86-103-23-4.

2.13 Srbská menšina

Srbové, žijící na území České republiky často pocházejí ze Srbska, Černé Hory, ale také téměř ze všech historických měst, ve kterých žili před balkánským konfliktem a dnes tato města náleží jiným státům.⁷⁵

V České republice se hlásí k srbské národnosti kolem 1 800 příslušníků, kteří žijí také jako většina národnostních menšin ve větších městech, jako Praha, Brno, Olomouc, Ostrava, atd. Jedná se o menšinu, která má omezené znalosti českého jazyka, jelikož používají ve svém osobním životě svůj mateřský jazyk.

Tato menšina také založila organizaci, díky které pořádají setkání svých příslušníků. Jedná se například o organizaci s názvem *Srbské sdružení sv. Sáva*. Tato organizace spolupracuje s Česko-jugoslávskou kulturní aliancí. Tato menšina nemá vzdělávání ve svém jazyce, což se pak odráží na vzdělání dětí, které neumí česky jazyk, a tudíž se nemohou učit na českých školách.

2.14 Ukrajinská menšina

Poslední národnostní menšinou jsou Ukrajinci, kteří přišli do Československé republiky s cílem studovat a někteří pak zde už zůstali. Následně pak přicházejí další Ukrajinci kvůli práci a studiu, a proto vznikly gymnázia a školy, na kterých se vyučovalo rusky. S příchodem války mnoho Ukrajinců odešlo na západ, někteří však zůstali a stali se součástí Sovětské svazu.⁷⁶

V roce 2011 při sčítání lidu mělo povolení zde žít okolo 50 000 Ukrajinců, legálně v zemi pobývá kolem 106 000 Ukrajinců. Nejvíce jich samozřejmě žije v Praze a ve větších městech.

Existuje samozřejmě také několik organizací, které reprezentují ukrajinskou kulturu. Mezi tyto organizace patří *Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny*. Je to organizace, která je pokračováním organizace zmíněného Sdružení Ukrajinců v ČR. Cílem této organizace je pořádání kulturních akcí, zajišťování existenci sboru sv. Vladimíra. Tato organizace má také několik poboček v různých regionech, kdy například v Ostravě je vydáván almanach *Ostravska prosvita*. V tomto almanachu vychází převážně vytisknuté články z domovské Ukrajiny. Další organizací ukrajinské menšiny v České republice je *Sdružení Ukrajinek v ČR*.

⁷⁵ Národnostní menšiny: Srbská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/srbska-narodnostni-mensina-16158/>

⁷⁶ MARÁDOVÁ, Eva. *Multikulturní porozumění*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 9. ISBN 80-86991-82-2.

Tento spolek je založen především pro ukrajinské matky s dětmi a starší ženy. Největší a nejúspěšnější organizací Ukrajinců je *Ukrajinská iniciativa v ČR*. Nikde na území České republiky není možno si volně zakoupit ukrajinské noviny, časopisy či jiné tiskoviny. V Radě je tato národnostní menšina zastoupena ve Výboru pro spolupráci s orgány samosprávy, Výboru pro dotační politiku a také ve Výboru školství, mládeže a tělovýchovy.⁷⁷

⁷⁷ LEONTIYEVA. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006, s. 39-45. ISBN 80-7330-098-2.

3. Výhody a nevýhody multikulturní společnosti

3.1. Poznávání rozmanitosti existujících kultur

Četla jsem mnoho článků a viděla také několik reportáží na téma multikulturalismus. Ve všech případech byl tento směr označován za velké pozitivum, které přineslo společnosti mnoho výhod. Bylo řečeno, že bychom měli být rádi za vznik této ideologie, která nám umožnila poznat různé etnické menšiny, jejich osobitou kulturu a rozdílný způsob myšlení. Téměř nikde ale nebyly přesně specifikovány výhody z toho plynoucí. Zajisté to byla slova plná optimismu a nadšení, ale konkrétní přínos skoro nelze vymezit.

K multikulturalismu můžeme jako občan České republiky přistupovat různými způsoby. Myslím si, že se každý v některém z těchto přístupů k této ideologii najde. Prvním postojem, který můžeme k multikulturalismu zaujmout, je postoj neutrální. Tento způsob spočívá v tom, že budeme nějakým způsobem respektovat to, že v České republice existuje takový směr a tím náš zájem končí. Nebudeme nijak pocíťovat jeho působení, ovšem až do momentu, kdy nás nezačne nějak omezovat a způsobovat nám problémy, pak ho začneme řešit. Druhým postojem je ten negativní, kdy nám vliv multikulturalismu natolik vadí, že jsme znechuceni každou menšinou žijící v České republice.

Dle mého názoru výhoda například spočívá v možnosti setkávání se právě s příslušníky jiných národnostních kultur. Berme v potaz, že někdo nemá možnost podívat se do zahraničí, nemá možnost poznat život jiných lidí, jejich tradice, mateřský jazyk. Když si vezmeme například Prahu, jedná se o naprosto multikulturní město. Člověk zde může potkat různé typy, rasy lidí, může přijít do kontaktu s etnickými menšinami, které by možná neměl možnost nikdy v životě potkat, promluvit si s nimi a poznat také něco jiného než jen český národ. V tomto případě bychom pak mohli existenci multikulturní společnosti považovat za pozitivní.

A když se podíváme na druhou minci této možné výhody, tak pak podle významu ideologie multikulturalismu by si měl dotyčný vzít to pozitivní z té nově poznané kultury a obohatit o to kulturu svou. Ale co pak vznikne za kulturu? Jak se bude jmenovat ta nově vzniklá kultura, když přijmeme něco z té kultury a něco z druhé? A právě kvůli těmto otázkám si myslím, že bychom si na druhou stranu měli umět zachovat také svou kulturu, měli bychom být dominantní, jelikož pak přijde někdo dominantnější a prosadí zde svou kulturu a ta naše se vytratí. V tomto případě by záleželo pouze na tom, jak dalece má minorita

danou v krvi dominanci. ⁷⁸Každý stát je přeci svým způsobem autonomní a specifický hlavně díky tomu, že má rozdílnou, osobitou kulturu oproti ostatním.

Evropa se pustila do globální integrace, mělo by dojít k ekonomickému, kulturnímu propojení všech evropských států. Jako další možnou výhodou multikulturní společnosti v souvislosti s tímto faktem, může být to, že si víceméně takhle zkoušíme žít s jinými národy. Poznáváme jiné kultury, jejich tradice, hodnoty. Hodnoty každý z nás přijímá v rámci socializačního procesu od malička. Naši předkové vytvořili základ naší kultury a z generace na generaci se buduje a upevňuje. Pokud bychom měli žít někdy v budoucnu společně, tak bychom, dle mého názoru, měli být také tolerantní. Neboť tolerance a multikulturalismus jsou velmi propojená spolu související slova.

Myslím si, že výhody multikulturalismu ocení spíše minoritní společnost, jelikož ta je tou, která se stěhuje ze své země do společnosti zpravidla vyspělejší. Tudíž výhoda multikulturní společnosti pro minoritu spočívá v možnosti jít za lepšími pracovními či studijními podmínkami. Dle mého názoru totiž migrují národnostní menšiny do vyspělejších zemí, než je jejich vlastní. Ale nemusí tomu být také vždy. Nemůžeme také vyloučit možnost, existence minority, která není spokojená s určitým prvkem její kultury ve své zemi, a proto migruje do země jiné. Následně se začne projevovat to, že minorita je vyspělejší než majorita a začne pomalu prosazovat svůj um, své dovednosti a znalosti a začne pomalu přebírat majoritní postavení, až do chvíle, kdy se z minority stane majorita a to by pak byl jev, který by byl považován za nevýhodu a byl by proti celé teorii multikulturalismu. Což nám ukazuje, že je velmi tenká hranice mezi výhodou a nevýhodou multikulturní společnosti.

Podle mého názoru jako další přípustnou výhodou můžeme považovat volný přísun informací. Máme možnost koupit cizojazyčných periodik, týkajících se konkrétních národnostních menšin. Když bych to chtěla až idealizovat, tak bych mohla tvrdit, že jako výhodou vidím také možnost dostupnosti zahraničních pokrmů, oblečení, potravin, atd.

3.2. Kriminalita, rasismus, diskriminace

Tak jako každá mince má dvě strany, tak stejně i multikulturalismus má své pozitiva i negativa. Avšak už výše jsem nastínila možné nevýhody. Podle mého názoru se v souvislosti s multikulturní společností najde více nevýhod než výhod.

Jako možnou nevýhodu, která plyne ze sňatku dvou různých kultur, považuji takovou, když se těmto manželům narodí dítě, tak bude ovlivňováno dvěma kulturami. Následně to dítě

⁷⁸ Určitě bude rozdíl, když přijde Američan do České republiky než Čech do Ameriky.

bude z generace na generaci přenášet, kterou kulturu? To by pak zřejmě vznikla degenerace těchto dvou kultur a vznikla nějaká úplně nová. Samozřejmě v tomto případě také záleží hodně na vlivu rodičů, ale toto potencionální riziko nikdo nemůže vyloučit.

Já považuji za nevýhodu multikulturní společnosti určité problémy, které z této ideologie vycházejí. Mezi tyto problémy bych zařadila určitě rasismus, diskriminaci, xenofobii a kriminalitu.

Diskriminace je jedním z velmi diskutovaných problémů související s etnickými menšinami žijícími v České republice. Diskriminace vychází z latinského slova *discriminare*, což je v překladu odlišnost. Diskriminace se netýká pouze etnických menšin, ale jakékoliv odlišnosti na jiném člověku.

Jako opatření proti diskriminaci byla vydána směrnice Rady 2000/43/ES. Tuto směrnici přijala Rada Evropské Unie dne 29. června 2000 a zavádí se jí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ. Dělí se do čtyř kapitol, které obsahují celkem devatenáct článků. Druhou směrnicí je směrnice Rady 2000/78/ES. Tuto směrnici Rada Evropské Unie přijala dne 27. listopadu 2000 a stanoví se jí obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání. Dělí se také do čtyř kapitol, které mají dvacet jedna článků.

Ale hlavně byl vydán zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, tzv. antidiskriminační zákon. Ovšem jak ukazují statistiky, tak tyto směrnice a zákony nezabraňují lidem ponižovat druhé slovně a způsobovat jim takhle případně psychickou újmu.

Dalším problémem multikulturní společnosti je rasismus. Existuje několik vymezení tohoto pojmu, ale mnoho z nich nemají vědecký obsah, jelikož jejich vymezení je ovlivňováno emocionálními a politickými postoji, což oslabuje racionální složku tohoto pojmu. Budeme-li vycházet ze striktně vědeckého vymezení, tak pak se jedná o takové jednání překračující pouhé vnímání rasových odlišností, které se přetváří na nepřátelské aktivity vůči příslušníkům jiné rasy. Takovéto aktivity se projevují v diskriminaci, v agresivním chování či násilí.⁷⁹

Dalším problémem je xenofobie. Toto slovo pochází z řeckého slova *xénos*, což znamená přichozí a také z řeckého slova *fóbos*, což je v překladu úzkost. Ani v tomto případě se nemůžeme setkat s ucelenou terminologií pro význam tohoto slova, jelikož se jedná o

⁷⁹ PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: Příručka (nejen) pro učitele*. Praha: TRITON, 2006, s. 51-54. ISBN 80-7254-866-2.

určitý osobní postoj člověka a ne o ideologii. Jedná se o strach z toho, kdo přichází z ciziny či z cizího prostředí.

Dalším problémem je zvyšující se kriminalita v souvislosti se soužitím etnických menšin. Ne však všechny tyto menšiny mají na tomto faktu podíl, některé méně a některé však více

4. Praktická část

Svou praktickou část dělím na dvě části. První část je názor etnických menšin na české obyvatelstvo a druhou částí je názor českého obyvatelstva na soužití s etnickými menšinami. První z těchto dvou částí je terénní výzkum, který jsem dělala v Havířově, jelikož zde žiji. Nejdříve jsem však šla do havířovské části Šumbark, kde jsem se vyptávala romské menšiny na různé otázky a poté jsem šla do centra města Havířova, konkrétně do obchodního domu Permon, kde jsem se setkala s Vietnamcema.

Havířov-Šumbark je jedna z osmi částí města. Tato část je vyznačována velkou koncentrací romské menšiny. Nedávno tato městská část prošla rekonstrukcí, kdy byly opraveny staré panelové domy, ve kterých žijí Romové.

4.1. Terénní výzkum

4.1.1. Romská menšina

Bylo sobotní ráno, krajina byla zasněžená, podnebí bylo pochmurné a já jsem se vydala na průzkum za romskou menšinou na Šumbark. Den předem jsem si připravila otázky, na které se jich budu chtít zeptat. Musím se přiznat, že jsem měla celkem obavu z toho, jak to bude probíhat, ale byla jsem překvapená, že vše probíhalo hladce a neměla jsem s romskou menšinou sebemenší problém.

Jakmile přijdete na náměstí Šumbarku, tak všude vidíte romské menšiny posedávající různě po lavičkách či stojící opodál v hloučku. V tomto momentě, kdy jsem ještě nebyla v jejich zorném poli, jsem vytáhla svůj mobilní telefon, abych si mohla vyfotit tzv. „dům hrůzy“, ve kterém žijí Romové. [Příloha 2, 3]

Poté, co jsem udělala pár fotek, tak jsem se vydala za jednou ze skupinek Romů posedávající na zmrzlé, odrhnuté lavičce. Jakmile jsem k nim přišla, tak jsem viděla jejich obavu v očích a podvědomé dotazy, co tam dělám. Tak jsem se představila, vysvětlila jim, co po nich budu požadovat a vytáhla telefon, abych si mohla své odpovědi poznamenat. Byla to skupinka dvou Romek a jednoho Roma.

Následně jsem takhle oslovila 14 Romů ve věkové kategorii 23-50 let, kdy 2 z toho odmítli poskytnout rozhovor a odešli. Více Romů nebylo možno zastihnout, tudíž se nedá výsledek moc považovat za reprezentativní, ale aspoň pro ukázkou je vhodný. Dotazující otázky byly následující:

1. Proč jste přišli do České republiky?

Starší z mých dotazovaných mi odpověděli, že se tady již narodili před rokem 1989, tudíž za doby Československa. Mladší část dotazovaných se většinou narodila na Slovensku a zde emigrovala za prací.

2. Jste spokojeni s Vaším životem v České republice?

Na tuto otázku jsem se dostala odpovědi, že jsou spokojeni s jejich životem v České republice, ale ani jeden nebyl spokojen s výší sociálních dávek, které pobírají.

3. Co byste případně chtěli změnit?

Konkrétně v Havířově na Šumbarku mi maminky řekly, že by rády, aby bylo nějaké dětské hřiště, jelikož jejich děti si nemají kde hrát. Tři respondenti mi sdělili, že by rádi změnilo situaci na pracovním trhu, aby byla větší nabídka pro Romy.

4. Cítíte ze strany Čechů nějakou diskriminaci či znaky rasismu?

Tato otázka byla velmi zajímavá, jelikož mi nikdo neřekl do očí, že by měl nějaký problém s Čechy. Všichni se shodli na tom, že pokud „bílí“ nemají nějaký problém s nimi, tak oni nemají důvod vyvolávat nějaké konflikty.

5. Studují Vaše děti? Pracujete? Pociťují Vaše děti nějaký problém s Čechami?

Šedm z čtrnácti Romů mělo děti. V případě, že děti studovaly, tak mi řekli, že nepociťují žádný problém s Čechy. Dvě matky mi řekly, že by rády, aby jejich děti po základní škole dále pokračovaly na Odborné učiliště. Každá rodina měla aspoň pět nebo šest dětí. Matka ani otec nepracovali, a když jsem se zeptala, z čeho žijí, tak mi odpověděli, že ze sociálních dávek. Troufla jsem se zeptat, jakou částku dostávají, a bylo mi řečeno, že 8 - členná rodina s šesti dětmi pobírá 35 000 – 40 000 měsíčně.

To jsou mé poznatky z výzkumu romské menšiny. Zezačátku, když jsem za nimi přišla, tak jsem viděla, že měli obavu a dokonce i strach z toho, co po nich budu chtít. Byli zpočátku zdrženliví, než si ověřili, že opravdu studuji a nechci jim nijak ublížit. Na mé otázky odpovídali bez úvahy, ale velmi stroze.

4.1.2. Vietnamská menšina

Poté, co jsem opustila Šumbark, tak jsem se vydala do obchodního domu Permon v Havířově, kde mají Vietnamci svá tržiště. Zde jsem udělala také pár fotek, s čímž nebyl vůbec nějaký problém, například fotit i uvnitř obchodů. [Příloha 4, 5]

Oslovila jsem 10 Vietnamců a pokusila se jich dotázat na mé otázky. Zde byl však velký problém v komunikaci, jelikož 6 Vietnamců mi vůbec nerozumělo, a tak se nedalo nic

dělat, než to zkusit dál. Nakonec jsem se nějakým krkolomným způsobem domluvila se čtyřmi z nich ve věku od 26-55 let, i přesto, že bylo opravdu velmi těžké jim porozumět, jsem jim položila níže uvedené otázky.

1. Proč jste přišli do České republiky?

Tři ze čtyř dotázaných mi odpověděli, že do České republiky přišli kvůli zaměstnání a jeden kvůli studiu. Všichni pocházeli z Hanoie. Dva zde žili okolo 27 let, třetí 10 let a ten čtvrtý 3 roky.

2. Jste spokojeni s Vaším životem v České republice?

Každý z nich mi řekl, že jsou zde spokojeni, akorát jeden říkal, že jsou zde v České republice velmi vysoké nájemné a poplatky za elektřinu, plyn a vodu. Říkal, že jakmile jeho rodina přijela do České republiky, tak byla velice překvapena našimi poplatky za nájem.

3. Co byste případně chtěli změnit?

Zde moc nerozuměli mé otázce, takže odpovědi jsou velmi zkreslené, jelikož kvůli tomu, že jsem nerozuměla jejich řeči, tak jsem si musel velkou část domýšlet a odpovědi by nebyly důvěryhodné, tak proto je zde ani neuvádím.

4. Cítíte ze strany Čechů nějakou diskriminaci či znaky rasismu?

Zde mi odpověděli všichni shodně, že necítí jakýkoliv náznak rasismu ze strany Čechů, ba naopak mi řekli, že cítí problémy s Romy a to hlavně v souvislosti s krádeží. A jeden z Vietnamců mi pověděl, že mají Vietnamci velké spory mezi sebou, co se týče prodávání, hodně se hádají a soupeří mezi sebou o to, kdo dá nižší cenu.

5. Studují Vaše děti? Pracujete? Cítí Vaše děti nějaký problém s Čechami?

Byla jsem překvapená, že děti od všech čtyř Vietnamců navštěvovaly Vysokou školu a byli velice chtiví, co se týče vzdělání. Všichni čtyři pracovali (většinou na tržišti) a jejich protějšky také pracovaly, až na jednoho, jehož manželka byla invalidní. Zeptala jsem se jich dodatečně na to, zda se někdy učili český jazyk a jeden mi pověděl, že se učil 3 měsíce češtinu, druhý se učil půl roku, třetí 2 měsíce a čtvrtý 2 roky na škole. Shodli se na tom, že jim dělá velký problém psaní, zvláště čárky a lehčí je pro ně mluvit.

Mé dojmy z návštěvy Vietnamců byly příjemné. Jako největší problém zde vidím komunikaci a to v neznalosti českého jazyka ze strany Vietnamců. Dle mého se jedná o pracovitý národ, který však není nucen se učit jazyk a k jejich práci jim momentální znalost jazyka postačuje.

4.2. Dotazníky

V této praktické části jsem si vytvořila dotazník, který jsem následně roznášela různě po obchodech, rodině, kamarádech, známých a apelovala na jeho vyplnění. Dotazník je anonymní a se skládá z 15 - ti otázek. Podařilo se mi posbírat 106 dotazníků, které následně vyhodnotím. Dotazník budu vyhodnocovat podle jednotlivých otázek. [Příloha 1]

Vyhodnocení otázky č. 1

Vadí Vám v principu soužití s etnickými menšinami?

V této otázce mi 45 tazatelů odpovědělo Spíše Ano; 43 tazatelům to Spíše Nevadí; 8 tazatelů odpovědělo Ne; 10 tazatelů Ano a zbytku to je jedno.

Z toho plyne, že drtivě většině lidí v principu spíše nevadí soužití s národnostními menšinami.

Vyhodnocení otázky č. 2

Vadí Vám soužití s některou/ některými z níže uvedených menšin?

98 tazatelů mi zodpovědělo, že jim vadí soužití s Romskou menšinou; 15 tazatelů odpovědělo, že jim vadí soužití také s Ukrajinci; 6 tazatelů odpovědělo, že jim vadí soužití s Vietnamskou menšinou a 5 tazatelů odpovědělo, že jim nevadí se žádnou etnickou menšinou; ostatní etnické menšiny nebyly vůbec zmíněny.

Vyhodnocení otázky č. 3

Dostali jste se někdy do konfliktu s některou z etnických menšin?

76 tazatelů se nedostalo do konfliktu s žádnou z národnostních menšin a 30 tazatelů ano. Další otázka na to navazovala, v případě, že někdo zodpověděl ANO, tak měl zaškrtnout, se kterou z uvedených menšin. Z těch 30 tazatelů zatrhlo 27 romskou menšinu, 2 ruskou menšinu a 1 polskou menšinu.

Vyhodnocení otázky č. 4.

Dostaly se někdy Vaše děti do konfliktu s některou z etnických menšin?

Tuto otázku mi zodpovědělo 63 tazatelů, z toho **60 zaškrtnulo, že se jejich děti nedostaly do konfliktu** a 3 o tom neví.

Vyhodnocení otázky č. 5

Chtěli byste, aby všechny etnické menšiny navštěvovaly stejnou školu spolu s českými dětmi?

30 tazatelů na tuto otázku odpovědělo kladně ANO, 27 tazatelů odpovědělo Spíše NE, 13 tazatelů odpovědělo NE, 15 tazatelů odpovědělo, že jim to je jedno a 21 tazatelů odpovědělo Spíše Ano. Na tuto otázku navazovala další otázka a to v případě, že nechcete, aby navštěvovaly menšiny stejnou, tak zaškrtněte, které. Tuto otázku zaškrtovali také tazatelé s odpovědí Spíše ne, takže z celkového počtu 40 tazatelů bych nechtělo navštěvovat 40 s romskou menšinou, 15 tazatelů s ukrajinskou menšinou, 8 tazatelů s vietnamskou menšinou, 5 se srbskou menšinou, 2 s německou menšinou a ostatní menšiny nebyly uvedeny.

Vyhodnocení otázky č. 6

Kterou etnickou menšinu považujete za nejméně pracovitou?

Na tuto otázku mi odpovědělo 106 tazatelů, že za nejméně pracovitou považují romskou menšinu, žádná jiná menšina již nebyla označena.

Vyhodnocení otázky č. 7

Kterou etnickou menšinu považujete za nejvíce pracovitou?

Zde mi odpovědělo 87 tazatelů, že za nejvíce pracovitou menšinu považují Vietnamskou. 75 tazatelů považuje za velmi pracovitou také polskou menšinu. 15 tazatelů považuje za pracovitou německou menšinu. 6 tazatelů považuje za pracovitou ukrajinskou menšinu. 2 tazatelé považují za pracovitou také slovenskou menšinu a ostatní nebyly označeny.

Vyhodnocení otázky č. 8

Kterou etnickou menšinu považujete za nejméně přizpůsobivou?

104 tazatelů zodpovědělo, že za nejméně přizpůsobivou považují romskou menšinu. 5 tazatelů označilo za nejméně přizpůsobivou menšinu německou, 2 tazatelé označili Maďarskou a ostatní menšiny nebyly označeny.

Vyhodnocení otázky č. 9

Kterou menšinu považujete za nejvíce přizpůsobivou?

27 tazatelů zodpovědělo, že za nejvíce přizpůsobivou menšinu považuje Vietnamce. 26 tazatelů zodpovědělo, že za přizpůsobivou menšinu považuje Slovensko. 25 tazatelů zaškrtovalo Polsko. 3 tazatelé zaškrtovali Ukrajinou. 3 tazatelé zaškrtovali Maďarskou menšinu. 1 tazatel zaškrtoval Rusínskou menšinu. 4 tazatelé zaškrtovali řeckou menšinu.

Vyhodnocení otázky č. 10

Kterou menšinu považujete za nejproblémovější?

105 tazatelů odpovědělo, že za nejproblémovější považují romskou menšinu. 35 tazatelů odpovědělo, že ukrajinskou menšinu. 13 tazatelů odpovědělo ruskou menšinu. 3 tazatelé odpověděli srbskou menšinu. 3 tazatelé odpověděli, že považují za problémovou rusínskou menšinu. 2 tazatelé odpověděli chorvatskou. 2 tazatelé odpověděli řeckou menšinu a 1 tazatel odpověděl maďarskou menšinu. Zbylé menšiny nebyly označeny.

Vyhodnocení otázky č. 11

Kterou menšinu považujete za nejméně problémovou?

55 tazatelů odpovědělo, že za nejméně problémovou považují slovenskou menšinu. 28 tazatelů odpovědělo, že za neproblémovou považují vietnamskou menšinu. 11 tazatelů odpovědělo polskou menšinu. 8 tazatelů zodpovědělo chorvatskou menšinu. 22 tazatelé zodpověděli bulharskou menšinu.

Vyhodnocení otázky č. 12

Považujete za povinné, aby se menšiny učily český jazyk, v případě, že tady chtějí žít?

54 tazatelů odpovědělo ano. 13 tazatelů odpovědělo Spíše Ano. 15 tazatelů mi odpovědělo spíše ne. 8 tazatelů odpovědělo, že Spíše Nepovažuje. A 16 tazatelům to je jedno.

Vyhodnocení otázky č. 13

Myslíte si, že se etnické menšiny podílejí na zvýšení kriminality?

Na tuto otázku odpovědělo s převahou 61 tazatelů Ano. 24 tazatelů odpovědělo, že Spíše Ano. 8 tazatelů odpovědělo, že Spíše Ne. 11 tazatelů uvedlo, že neví a 2 tazatelé uvedli, že Ne. S touto otázkou souvisí také druhá a to taková, že v případě, že ano, tak uveďte které/ která. 96 tazatelů zaškrtnulo romskou menšinu. 45 tazatelů zaškrtnulo ukrajinskou menšinu. 21 tazatelů zaškrtnulo srbskou menšinu. 11 tazatelů zaškrtnulo ruskou menšinu. 3 tazatelé zaškrtnuli maďarskou menšinu. 2 tazatelé zaškrtnuli rusínskou menšinu.

Vyhodnocení otázky č. 14

Vadím Vám v principu, že jsou etnické menšiny na pracovním trhu?

54 tazatelů zaškrtnulo, že jim to Spíše Ano. 38 tazatelů zaškrtnulo možnost Spíše Ne. 36 tazatelů zaškrtnulo možnost nevadí. A 32 tazatelů zaškrtnulo variantu, že jim to je jedno.

Vyhodnocení otázky č. 15

Vadí Vám některé z níže uvedených menšin na pracovním trhu v České republice?

43 tazatelů odpovědělo, že jim nejvíce vadí podíl vietnamské menšiny na pracovním trhu. 35 tazatelů odpovědělo, že jim vadí podíl romské menšiny. 27 tazatelů odpovědělo, že jim vadí ukrajinská menšina. 15 tazatelů odpovědělo, že jim vadí srbská menšina. 12 tazatelů odpovědělo, že jim vadí ruská menšina. 11 tazatelů odpovědělo, že jim vadí německá menšina. 7 tazatelů zaškrtnulo chorvatskou menšinu. 5 tazatelů zaškrtnulo řeckou menšinu. 3 tazatelé zaškrtnuli rusínskou. 2 tazatelé zaškrtnuli bulharskou menšinu.

4.3. Závěr

Výsledky svého výzkumu bych zhodnotila, jako očekávající. Myslím si, že každá otázka vyšla, tak jak měla. Ono to je přeci jenom odraz dnešní situace ve společnosti.

Já si myslím, že lidem ani tak moc nevadí v principu soužití s etnickými menšinami, jako soužití s menšinami, které jsou nepřizpůsobivé. Dokazuje to i můj výzkum, kdy 43 lidem z dotazovaných spíše nevadí v principu soužití s etnickými menšinami, ale vadí jim soužití s nepřizpůsobivými menšinami, za které považuje 104 tazatelů ze 106 Romy. Nelze samozřejmě hovořit takhle o všech Romech, ale dle výzkumu je většina za nepřizpůsobivou považována.

Dle mého názoru totiž integrace menšin také hodně záleží na tom, zda se ty menšiny integrovat chtějí. Pro člověka všeobecně platí to, že pokud je nepřizpůsobivý, tak s ním okolí těžko něco udělá.

Myslím si, že se jako problém ukázalo to, že se dá v dnešní době existovat bez práce a na základě sociálních dávek, což potvrzuje i můj výzkum, kdy ze 14 z dotazovaných Romů nebylo aktivně pracujících 14.

Myslím si, že základem multikulturní společnosti je reciprocita mezi majoritou a minoritou, která spočívá v tom, že když někdo využívá určitých výhod od někoho jiného, tak musí něco také na oplátku poskytnout.

Média hrají v této problematice určitě také svou roli, jelikož mnoho lidí zná právě tuto romskou menšinu jen na základě novinových článků, ale málo kdo už zná jejich původní historii, jejich kulturu. Myslím si, že média také velice přispívají k tomuto, ne zrovna pozitivnímu výsledku.

4.4. Možné způsoby řešení problému multikulturní společnosti

Dle mého názoru se může mnoho věcí změnit lidskými silami, pokud budou chtít lidé změnit tuto situaci, tak je zcela možné, že se to povede. Já si myslím, že by se mělo na řešení těchto problémů v souvislosti s multikulturalismem podílet více lidí.

Zlepšení integrace etnických menšin by mohl ovlivnit například samotný stát, měly by se na tomto kroku podílet různé organizace, instituce, samospráva, neziskové organizace a samozřejmě také samotné etnické menšiny a české obyvatelstvo. Myslím si, že jsou zde ještě mezery v lidském snažení se, aby se v souvislosti s multikulturalismem nemluvalo o výhodách a nevýhodách, ale jen jako o směru, který přinesl jen samé pozitivum.

Podle mého názoru by tomuto zlepšení pomohla lepší informovanost o všech kulturách v rámci České republiky. Je potřeba, aby lidé věděli, s kým žijí v jednom státě, aby znali jejich kulturu, tradice a objevili v jejich zvycích to dobře, co by si měli od sebe vzít. Myslím si, že tohle je požadavek na různé neziskové organizace a samosprávu, aby se snažili podávat tyto informace do všeobecného povědomí, neboť málokdo zná etnické menšiny žijící v České republice. Nestačí pouze vytvořené organizace jednotlivými menšinami, na základě kterých se schází pouze ty určité etnické menšiny. Myslím si, že je potřeba vytvořit právě organizace, kde by se mohli scházet příslušníci všech národnostních menšin, poznávat se takto více a sami si už pak převzít co uznají za vhodné. Je ale těžké vytvořit ideální soužití všech etnických menšin, když samy etnické menšiny o sobě nemají ponětí.

Dle mého názoru je také problém v tom, že nejsou úplně perfektně vyřešeny vztahy příslušníků národnostních skupin v rámci legislativy. Neustále ze všech stran slyšíme, že etnické menšiny mají pocit, že jejich práva nejsou dostatečně právně vymezena a specifikována v různých zákonech.

K tomu, aby existovalo harmonické soužití všech etnických menšin je potřeba, aby bylo ke všem přístupováno stejně. Minoritní společnost poslední dobou čím dál více upozorňuje na to, že by chtěla mít nárok na pamětní desky v jejich jazycích, vícejazyčné názvy, cedule, časopisy by se měly prodávat ve všech jazycích. Na druhou stranu multikulturalismus přece spočívá v tom, že by se měla menšina naučit jazyk většinové společnosti.

Také by dle mého názoru prospělo to, kdyby se začalo provádět více výzkumů, díky kterým by ministerstva věděla, jakou má úroveň multikulturní společnost v České republice. Možná by se také těmito častými výzkumy předcházelo mnoha problémům, jelikož by bylo všeobecné povědomí o pocitech lidí a jejich názoru na tuto ideologii a možná by to prospělo právě lepší integraci etnických menšin.

Myslím si, že výše zmíněné je jen malá výseč možných řešení, které by se možná daly realizovat. Podle mého názoru je stejně nejdůležitějším faktorem to, zda se etnické menšiny samy chtějí přizpůsobit.

5. Závěr

Co říci závěrem? Zpracování této bakalářské práce pro mě bylo příjemným způsobem, jak si ucelit myšlenky, vědomosti a názor na etnické menšiny žijící v České republice. Myslím si, že v dnešní době je multikulturalismus velice rozporuplným pojmem, neboť existuje ještě mnoho zákoutí tohoto pojmu, které není úplně dořešené, a proto na všechny okolo zanechává ne úplně pozitivní a optimistický dojem, který je hlavní myšlenou tohoto směru.

V úvodu práce jsem si vytyčila několik cílů. Jedním z těchto cílů bylo vymezení výhod a nevýhod plynoucích z multikulturní společnosti. Mezi výhody bych jednoznačně zařadila možnost setkávat se s různými národnostními menšinami, poznávat jejich osobitou kulturu, jejich myšlení a specifické znaky jednotlivých ras. Na druhou stranu mezi nevýhody bych určitě zařadila problémy, které jsou vzniklé v souvislosti s multikulturní společností. Zvláště poukazují na diskriminaci, rasismus a xenofobii. Jedná se o nejrozšířenější způsoby konfliktů, které vznikají mezi majoritní a minoritní společností. Tyto problémy je třeba řešit, což je další z mých stanovených cílů.

Naskýtá se nám hned několik řešení, které by přicházely v úvahu a předešlo by se tak výše zmíněným problémům. Mezi jedno z těchto řešení řadím zlepšení komunikace mezi majoritní a minoritní společností. Ovšem toto nedokážeme my příslušníci obou společností sami. Budeme potřebovat pomoc od orgánů, které mají větší pole působnosti a pravomocí. Myslím si, že momentální komunikace je na velmi nízké úrovni, už jen díky svým dotazníkům, které měly určitou vypovídající hodnotu. Někteří lidé ani netušili, že mezi námi žijí v dotazníku zmíněné etnické menšiny. Dalším možným řešením výše zmíněných problémů je také zvýšení frekvence provádění sociologických výzkumů. Jedná se téměř o jedinou možnou formu, díky které se můžeme odrážet dál od dosavadních nedostatků a směřovat ke stejnému cíli.

Ve své praktické části jsem dospěla k následujícím poznatkům. Romská menšina patří v očích majoritní společnosti mezi opravdu nechtěné příslušníky národa. Troufla bych si říct, že mnoho lidí, kteří mají toto cítění a kteří označili tuto menšinu za nechtěnou v České republice, nemají možná úplné povědomí o této menšině. Myslím si, že je velmi důležité, aby nebyl vytvářen záměrně špatný obraz o druhých menšinách, dle mého názoru by si měl každý sám podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vytvořit obrázek na základě právě osobních zkušeností a ne na základě médií. Proto je tak důležité, aby byly vytvořeny určité organizace,

které nám umožní všem se sdružovat a lépe se poznávat. Ovšem nesmíme zapomenout na jednu základní věc, jestliže se minority nebudou chtít přizpůsobit a nebudou chtít integrovat, tak se s tím bohužel nic neudělá a pak budeme otroky ve svém vlastním státě, jelikož se problémy budou zvětšovat do enormních velikostí a už nebudou možná tak snadno řešitelné, jako by byly v této chvíli.

6. Resumé

The first aim of my thesis was to describe various minorities living in the Czech Republic. There are twelve ethnic minorities living in our country. The second aim was to analyse the advantages and disadvantages of a multicultural society. The benefits include getting to know other cultures, traditions and customs. Unfortunately, in my opinion, it seems to be the only advantage. Crime, racism and discrimination are the drawbacks.

According to my research, the majority of Czech people find the Gypsies and Ukrainian minority troublesome. On the other hand, Slovak and Polish people are the most acceptable.

Nowadays, the topic of multiculturalism is frequently discussed and it's not surprising. Having read a wide range of books, magazines and internet articles, I have mixed feelings about it. In my opinion, many countries don't have adequate legislation regarding this topic which leads to the above-mentioned problems such as discrimination and racism. It is difficult to predict whether these problems will be solved in the future but thanks to this thesis I've learnt a lot about multicultural societies and I got to know the life of various ethnic minorities.

7. Přehled pramenů

7.1. Tištěné zdroje

1. SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: Esej o multietnické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, s.r.o., 2005, s. 39-43. ISBN 80-7363-022-2.
2. PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 175. ISBN 978-80-247-3960--1.
3. BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studie demokracie a kultury, 1999, s. 14. ISBN 80-85959-47-X.
4. TAYLOR, Charles. *Multikulturalismus: Zkoumání politiky uznání*. 1. vyd. Praha: Filosofického ústavu AV ČR, 2001, s. 41. ISBN 80.7007-161-3.
5. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 1999, s. 228-229. ISBN 80-7203-124-4.
6. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 76. ISBN 978-80-247-3679-2.
7. PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: Příručka (nejen) pro učitele*. Praha: TRITON, 2006, s. 51-54. ISBN 80-7254-866-2.
8. LEONTIYEVA. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006, s. 39-45. ISBN 80-7330-098-2.
9. GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve Střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s. 151. ISBN 80-86-103-23-4.
10. MARÁDOVÁ, Eva. *Multikulturní porozumění*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, s. 9. ISBN 80-86991-82-2.
11. ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2001, s. 31. ISBN 80-7178-648-9.
12. KLÍPA, Ondřej. *Lidé města: Urban People*. Praha: Ermat Praha, 2005.
13. NOSKOVÁ, Helena. *Klubové listy: Národnostní menšiny v Československu a rok 1989*. Praha: Klub slovenskej kultúry, 2009.
14. SCHELLE, Karel a Vlastislav MAN. *Grundzüge des tschechischen Verfassungsrechts*. Germany: GRIN Verlag, 2011, s. 142. ISBN 978-3-640-84434-0.
15. ERIKSEN, Thomas Hylland. *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha: TRITON, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2.

16. TRBOLA, Robert. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II.: Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. Brno: Barrister a principal, 2011. ISBN 978-80-87474-20-4.
17. JAKOUBEK, Marek a Tomáš HIRT. *Romové: Kulturologické etudy*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 292-309. ISBN 80-86743-83-X.
18. *Romové a etika multikulturní výchovy*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 1999, s. 71-75. ISBN 80-902-149-4-0.

7.2. Internetové zdroje

1. KLEKNER, Radim. Selhání, řekla Merkelová. A začala debata o imigrantech. In: [online]. 2010 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=680337>
2. Pro pedagogy: Integrace a asimilace. *CzechKid* [online]. 2007 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.czechkid.cz/si1400.html>
3. JAROSLAV, Fiala. Evropské město: Multikulturalismus. In: [online]. [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=352
4. PAVLÍKOVÁ, Jana. *Lidské rasy*. Brno, 2007. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/156108/fsps_b/bakalarska_prace.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
5. Rada pro národnostní menšiny. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/historie-a-soucasnost-rady-15074/>
6. Menšiny - základní informace200. In: *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2008 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/mensiny-zakladni-informace>
7. Bulharská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=16103>
8. Bulharsko. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2009 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/bulharsko/index.html
9. Národnostní menšiny. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/chorvatska-narodnostni-mensina-16110/>
10. ŽIŽKA, Pavel. Maďarská menšina v ČR. In: *Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2008 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://dum.rvp.cz/materialy/madarska-mensina-v-cr.html>
11. V překladu Pražské zrcadlo. Svaz Maďarů - Brno. In: *Maďarské a kulturní informační centrum Brno* [online]. 2009 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.mkic.cz/cs/svaz-madaru/historie-a-soucasnost.html>
12. GÁL, Evžen. Maďaři v Česku. In: *Polsko - Maďarsko* [online]. 2006 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.souvislosti.cz/398gal.html>

13. KORBEL, Hans. Současné postavení německé národní menšiny v ČR. In: *Tolerance* [online]. 2007 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.tolerance.cz/cesky/panel2000/paper09.htm>
14. Německá menšina v ČR, vztahy k SL a SRN, loajalita k českému státu. In: *České národní listy* [online]. 2008 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/Nem_mensina1.htm
15. Národnostní menšiny: Polská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>
16. Národnostní menšiny: Srbská národnostní menšina. In: *Vláda České republiky* [online]. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/srbska-narodnostni-mensina-16158/>

7.3. Právní předpisy

1. Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů
2. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).
3. zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, tzv. antidiskriminační zákon.

8. Přílohy

Příloha 1 – Dotazník

DOTAZNÍK

* (Pozn.: Za etnické menšiny žijící v České republice jsou považovány tyto: Bulharská, Chorvatská, Maďarská, Německá, Polská, Romská, Rusínská, Ruská, Řecká, Slovenská, Srbská, Ukrajinská, Vietnamci)

* Odpovědi můžete křížkovat, kroužkovat, podtrhávat, cokoliv 😊

Zatrhněte, prosím, Vaši věkovou skupinu:

15 – 25 26 – 35 36 – 45 46 – 55 56 – 65 66 a více

1. Vadí Vám v principu soužití s etnickými menšinami?

Ano Spíše Ano Ne Spíše Ne Je mi to jedno

2. Vadí Vám soužití s některou/ některými z níže uvedených menšin?

Bulharská Chorvatská Maďarská
 Německá Polská Romská
 Rusínská Ruská Řecká
 Slovenská Srbská Ukrajinská
 Vietnamská Žádná z uvedených

3. Dostali jste se někdy do konfliktu s některou z etnických menšin?

Ano Ne

3.1 V případě, že ano, tak zatrhněte se kterou/ kterými:

Bulharská Chorvatská Maďarská
 Německá Polská Romská
 Rusínská Ruská Řecká
 Slovenská Srbská Ukrajinská
 Vietnamská

4. Dostaly se někdy Vaše děti do konfliktu s některou z etnických menšin? (Otázka pouze pro rodiče, kteří mají děti)

Ano Ne Nevím o tom

4.1. V případě, že ano, tak zatrhněte se kterou/ kterými:

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

5. Chtěli by jste, aby všechny etnické menšiny navštěvovaly stejnou školu spolu s českými dětmi?

- Ano Spíše Ano Ne Spíše Ne Je mi to jedno

5.1. V případě, že ne, tak uveďte se kterou/ kterými:

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

6. Kterou etnickou menšinu považujete za nejméně pracovitou?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

7. Kterou menšinu považujete za nejvíce pracovitou?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

8. Kterou etnickou menšinu považujete za nejméně přizpůsobivou?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

9. Kterou menšinu považujete za nejvíce přizpůsobivou?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

10. Kterou menšinou považujete za nejproblémovější?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

11. Kterou menšinu považujete za nejméně problémovou?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

12. Považujete za povinné, aby se etnické menšiny učily česky jazyk, v případě, že tady chtějí žít?

- Ano Spíše Ano Ne Spíše Ne Je mi to jedno

13. Myslíte si, že se etnické menšiny podílejí na zvýšení kriminality?

- Ano Spíše Ano Ne Spíše Ne Nevím

13.1. V případě, že ano, tak zatrhněte které/ která:

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská		

14. Vadí Vám v principu, že jsou etnické menšiny na pracovním trhu v České republice?

- Ano Spíše Ano Ne Spíše Ne Je mi to jedno

15. Vadí Vám některé z níže uvedených menšin na pracovním trhu v České republice?

☐ Bulharská	☐ Chorvatská	☐ Maďarská
☐ Německá	☐ Polská	☐ Romská
☐ Rusínská	☐ Ruská	☐ Řecká
☐ Slovenská	☐ Srbská	☐ Ukrajinská
☐ Vietnamská	☐ Žádná z uvedených	

Děkuji Vám za ochotu a za Váš čas.

Příloha 2 – „Dům hrůzy“ na Šumbarku – Terénní výzkum

Zdroj: vlastní

Příloha 3 – Cesta vedoucí na náměstí Šumbark v Havířově, kde žijí Romové.

Zdroj: vlastní

Příloha 4 – Terénní výzkum – obchodní dům Permon

Zdroj: vlastní

Příloha 5 – Terénní výzkum – obchodní dům Permon

Zdroj: vlastní

Příloha 6 – Cizinci podle okresů – období 31. 12. 2011

		Cizinci celkem	ženy	občané zemí EU	z toho				
					státní občanství				
					Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko
Jihočeský kraj		14 894	6 432	5 686	4 288	2 747	2 521	315	537
okres	České Budějovice	4 855			1 517	949	552	43	302
	Český Krumlov	2 734			630	348	477	69	113
	Jindřichův Hradec	1 667			257	288	537	54	33
	Písek	1 099			283	234	179	39	18
	Prachatice	1 093			225	148	380	22	31
	Strakonice	1 860			820	368	240	46	12
	Tábor	1 586			556	412	156	42	28

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001#.UVQwq1dQgcc